

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 8. SZÁM • 2023. AUGUSZTUS • ÁRA: 4 LEJ

A nyárádszentlászlói templom • Fotó: Czire Alpár

Kimeríthetetlen forrás

• Imádságainkban sokszor kérünk erőt az Úrtól, amikor elesettségünkkel szembesülve megtapasztaljuk, önmagunkban milyen kevesek vagyunk. Tudjuk, a hétköznapok próbái közepette gyakran szem elől tévesztjük erőnk kútfejét, a jó Isten gondviselő, megtartó szeretetét.

Ezért jó néha akkor is figyelmet fordítani arra, hogy Isten segítségével miből és honnan tudunk erőt meríteni, amikor nem küzdünk nehézségekkel. Jó végiggondolni, mi ad erőt: egy

találkozás, beszélgetés, a csendes egyedüllét, a tenger látványa, szeretteink mosolya, a kimerítő sport, a hétköznapi feladataink elvégzése? És jó azt megérezni, hogy Atyánktól kapjuk a nehézséget is, de az erőt, a megújulás forrását is, amellyel megbirkózhatunk a gondokkal. És jó felismerni azt, hogy a próbatételek csiszolnak, alakítanak.

Kedves Olvasó, fordulj bizalommal Teremtődhöz, mert erőd és pajzsod ő, aki megsegít, aki tenyerén hordoz.

A tartalomból:

Még bírom

4

A hívő ember erőforrásai

5

Hit és megbékélés

7

Tusványoson az 1568 sátor

9

A püspöki vizitációs jegyzőkönyvek titkai

24

a L a p t é m a
Erőforrásaink hava

„Erőm és pajzsom az Úr, benne bízok szívem...” (Zsolt 28,7a)

Egyetemes egyházi gyermektáborok

Cikkünk a 13-14. oldalon.

LÉLEKKENYÉR

Üres képkeretek

SIPOS
MÓNICA REBEKA

Nemrégiben egy számomra kedves személyt köszöntöttem fel születésnapján. Az utóbbi két esztendő alatt betegségéből kifolyólag alig hagyta el otthonát. Virágot vittem neki. Olyan fajtát, amiből amúgy is megszámálhatatlanul sok volt szobái polcain, ablakfáján, éjjeliszekrényén. Együtt gyönyörködtünk bennük, nézegettük. A sok színes virág közül mégis kitűnt egy képkeret. Egy egyszerű, barnás keret az ágya közelében, hogy lefekvéskor, felkeléskor mindig szem előtt legyen. Rövid, de számára az egyik legfontosabb írás, üzenet állt a keretben: „Add Istennek gyengeséged, Ő neked adja erejét.” Lelki szememmel megörökítettem, lelkembe írtam, bekereztem a betűket, hogy örökre megmaradjanak bennem.

Hazatérve számba vettem, mik azok, amik képkeretbe foglalva otthonunkat díszítik, amelyekre ha ránézek, megnyugszik a lelkem, és erőt merítek belőlük.

Egy házi áldás, amit nagymamámtól örököltem, s amely a bejárati ajtó jobb oldali falán kiemelt helyet kapott, pontosan úgy, mint ahogy nála is volt valamikor. A „régis szobában” IV. Károly király és Zita királyné koronázási képe, ami nem a több mint száz évvel ezelőtt megörökített esemény fontosságáért van kitéve, hanem azért, mert a szülőföld, az otthon magammal hozott darabkája, a múlt megelevenedése. És igen, van néhány festmény is e szoba falán, ami a firtosváráljai, a tizenhárom éve otthont adó táj szépségét örökíti meg házaival és templomával együtt. Végül pedig néhány családi fotó, gyermekeim szép arca, és örömteli pillanatok, amelyekben mindig gyönyörködni tudok. Múlt, jelen, jövő egymásba kapaszkodása, ami így kerek és egész, látványban és lelkiekben egyaránt.

Van üresen hagyott képkeret is, ami egy szekrény tetején vagy fiók mélyén pihen némán, és arra vár, hogy egyszer majd pompásan díszeljen, vagy valahol bölcs tartalmával, mondanivalójával szerényen meghúzódjon. Vagy csak hogy képzeletben írjunk bele majd, valamikor egy-egy mondatot, erőt és életet adót...

Ha neked is van ilyen üresen maradt képkereted, te mit írnál rá, mit tennél bele? Mi az, ami láthatóan avagy láthatatlanul jelen van életedben, és örökérvényű üzenetet hordoz számodra? Nap nem koptatja, eső nem áztatja, senki sem foszthat meg tőle.

Az én életem „képkereteibe” ezek a sorok, gondolatok foglalódnak bele újra meg újra, ez a néhány mondat, amely mindig erőt ad:

„Annyi a világ, amennyit hozzáadsz, annyi a tied a világból, amennyi betölt téged.”

„Ajándék az élet!” – én hiszem, hogy Isten ajándéka, s ha csüggednék, ezerszer is elismélem magamban. Akárcsak a Biblia alábbi verseit is.

„Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

„Erőt ad a megfáradtnak, és az erőtlent nagyon erőssé teszi. Elfáradnak és ellankadnak az ifjak, még a legkiválóbbak is megbotlanak. De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,29–31)

Mert bizony elfáradunk néha, erőnk olykor elhagy. Nem kell ahhoz túlságosan idősnek lenni, hogy megérezzük, mennyire gyengék, erőtlenek vagyunk testileg, lelkileg, vagy éppen hitünk lesz szárnyaszegett. Mert ha mindig mindent a legjobban, legátgondoltabban teszünk, akkor is megesik, hogy megbotlunk, el-esünk, és várjuk, hogy valaki a segítségünkre siessen, felemeljen.

És ki emel fel erőtlenségünkben? Ki biztat, amikor a holnap mérföldkövei távolinak látszanak? Amikor a ránk bízottak még nem, vagy már nem boldogulnak nélkülünk, de mi sem tudunk segíteni, mert mi is gyengék vagyunk, a lelkünk roskadozva visszük?

Ilyenkor várjuk azt az egy szót, azt a rövidke mondatot, amely odabentről biztat, önbizalmunkat, hitünket adja vissza. Várjuk azt a kezet, amelyik segítségünkre siet, az embertársét, a barátét. Várjuk az érzést, a sugallatot, a szikrát, amely újból életre kelt. Fürkésszük azt a bizonyos keretet, keressük a lélekkenyeret. És mindeközben hisszük, mert olyan jó hinni, hogy jelen van, ott van, csupán egy karnyújtásnyira tőlünk az Örökkévaló. És mi nyugodtan belé kapaszkodhatunk.

Elhisszük-e, hogy Istenünk minden nehézségünkben, elakadásunkban, válságunkban, reményvesztettségünkben, kudarcunkban, sóhajunkban – amikor soroljuk, hogy mennyi mindenben elfáradunk –, egy nagy keretbe foglalt felkiáltójellel üzen. Azt üzeni,

hogy mindig van segítség! Noha a segítséget nem mindig azoktól küldi, akik a legközelebb vannak hozzánk a fizikai térben, avagy lélekben. Küldheti, és küldi azoktól is, akik csak úgy „véletlenül” kerülnek utunkba. Máskor pedig éppen mi toppanunk be szinte észrevétlenül mások életébe, és akarva-akaratlan az irgalmas szamaritánus köntösébe bújunk. Így másokat segítve nyerünk erőt, a jócselekedet boldogságából.

De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a jó Isten egy egész könyvet, a Könyvek Könyvét is kezünkbe adta erőforrássul, hogy a még üresen maradt képkereteinket, lelkünket élettel tölthessük meg belőle. Használjuk hát, és erősödjünk, újuljunk meg az ő örömeire!

„Mert akik az Úrban bíznak, erejük megújul...” – üzeni a próféta. De ezt már számtalanszor megtapasztalhattuk. Ugye, érezted már te is, kedves Olvasó?

Azt, hogy a mi teremtő és gondviselő Istenünkbe vetett hitünk, bizalmunk megtartó erő és segedelem.

Mindig munkálkodik bennünk, velünk van még akkor is, amikor azt gondoljuk: „Rejtve van a sorsom az Úr előtt, nem kerül ügyem Isten elé.” (Ézs 40,27b)

Azt, hogy igazi megnyugvást csak akkor éreztünk, amikor kimondtuk a zsoltáríróval: „Kezredre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten!” (Zsolt 31,6)

És végül azt, hogy az Úrban bízóknak könnyebb kimondani azt a mondatot, amit a Mester is kimondott a keresztfán, és ami az utolsó üres képkeretbe kerül majd: „Atyám, a te kezredbe teszem le az én lelkemet!” (Lk 23,46)

Add hát Istennek gyengeséged, és ő neked adja erejét! Ez a fajta gyengeségünk a legnagyobb kincsünk, mert a hitbeli megerősödést eredményezi. Megerősödött hitünk pedig mindenkor, minden körülmények között megtart. És szebbé is teszi életünket, akár csak egy csodaszép festmény vagy egy jól sikerült családi fotó az üres, szürke képkeret.

HITFORRÁS

Még bírom

Kasza Tibi Szerencsekerék című műsorában arra figyelmezteti játékosait, hogyha a feladvány megfejtése nem megy, figyeljenek, fókuszáljanak a feladvány címére.

Erőforrásaink – nekem egy tévés hirdetés ugrik be, amikor egy jó alakú, fiatal hölgy szalad a kijelölt pályán és közben örömmel sikongja: „Bírom! Bírom!”, függetlenül attól, hogy a pálya sima és egyenes, vagy hirtelen nehéz emelkedőre vált.

Természetesen a következő képsor a „Bírom!” felkiáltás forrását mutatja be, mégpedig egy harsány színekben pompázó dobozkat, amelyben ott rejlik a siker titka: kálium, magnézium, cink.

Lassan a hetvenötödik évemet taposom. Nem volt egyhangú, volt benne minden. Öröm és bánat, siker és kudarc, egészség, fiatalos lendület, tenni akarás, de volt benne beteges halálfélelem is. Voltak boldog Bírom!-napok és -esztendők, és volt, amikor éreztem, hogy elég, hogy leteszem a lantot, tőlem ne várjon senki új nótát.

Egy angol közmondást parafrázálva: volt, amikor egy szeg miatt a patkó elveszett, a patkó miatt a ló, a ló miatt a lovas elveszhetett volna, a lovas miatt elveszhetett volna a csata, a csata miatt pedig az ország is elveszhetett volna.

Felgyorsult világunk olyan eszeveszett tempót diktál, hogy lassan már nem bírjuk tartani a ritmust.

KOTECZ JÓZSEF

Ami tegnap elképzelhetetlen volt, az ma már elképzelhető.

Ami tegnap hihetetlen volt, az ma hihető.

Ami tegnap kimondhatatlan volt, az ma kimondható.

Ami tegnap megvalósíthatatlan volt, az ma egy pöccentéssel megvalósítható.

Ami tegnap még gyógyíthatatlan volt, az ma gyógyítható.

Napjainkban a gyakorlati materializmus, a fogyasztói társadalom élvezeteket és könnyű szórakozást kereső hétköznapiságával, sőt gyakran banalitásával szembesülünk: Hiszem, amit látok! Az a tied, amit megeszel! – szólnak a sommás jelmondatok. Huxley *Szép új világa* szerint: „nyúlj ki minden öröm után, ne halaszd holnapra bután.”

A fizikai erőnlét, a kigyúrt izmok, a kockahas ma olyan célok, amelyeket mindenki magáénak érez, természetesnek tart. Személyes higiéniai szokásaink, mint például a tisztálkodás, a fürdés, kéz- és fogmosás szinte automatikussá válnak.

A lelki erőnlét vajon miért nem? Az erre való törekvés talán hanyagolható? Mondhatjuk, hogy: „Ej, ráérünk arra még”? Az ép testben ép lélek ma sokszor változik „ép testben épp élek”-re.

Ha egyszerűen be akarnám fejezni, akkor csak ennyit írnék, hogy erőforrásunk egyedül Isten. Vagy

zárhatnám azzal az Ady Endrével, akit akkor ölelt át az Úr, amikor magára maradt, és roskadozott a terhek alatt. Nem hívta, nem kereste Istent, csak egyszerűen jött és magához ölelte.

Nem ilyen egyszerű, testvéreim. Rohanó világunkban már nem igaz, hogy Isten szeme mindent lát, ne lopd el a léniát. A magunk bajai halmozásával az ő baját is meggyújtottuk. A szívedben lakozó Istennek is kell a visszajelzés. Most segíts, Uram, mert bajaimnak szere-száma nincsen! Most állj mellém, Uram, mert, jaj, egyedül maradtam! Most hajolj közel hozzám, hadd osszam meg veled örömemet, boldogságomat!

Én is ezt teszem. Beszélgetek Istenemmel. Boldogan mondom el neki, hogy milyen jót kacagtunk, amikor a nulladik osztályos, iskolából hazaérkező unokám azzal állt meg ajtónkban, látva szétdobált házicipőmet, hogy: „Tata, a mi családjunkban három trehány ember van. Apa, én és te, tata. Mi szoktuk ezt így csinálni.”

Vagy elmesélem neki, hogy volt egy olyan alkalom, amikor nem paposan, hanem a kornak engedve fehér nadrágban, zöld ingben és hófehér sportcipőbe öltözve jelentem meg kis unokám, hercegnőm előtt, aki így fogadott: „Kinek öltözött így ki, fiatalember?” Én hiszem, hogy Isten is velünk kacagott. És én éreztem, hogy bírom! Befejezéseként pedig álljon itt egy tudományos tanítás is arról, hogy miképp lehet ezt az erőforrást mozgósítani, munkába állítani, ha szükségben, nyomorúságban vagyunk:

1. Kiváltó ok azonosítása.
2. Terv, amivel változtathatsz mostani élethelyezeden.
3. Készíts heti ütemtervet (akár napokra lebontva)!
4. Hozd vissza az örömet az életedbe!
5. Higgy Istenedben, családot összetartó erejében, hitvesed hűségében, gyermekeid gondoskodó szeretetében, és szeress, mert a szeretetnek és a hitnek hatalmas ereje van. Gyógyít, inspirál és felemel.

HITFORRÁS

A hívó ember erőforrásai

KOPPÁNDI
ZOLTÁN ATTILA

A hétköznapiak számos olyan példát szolgáltatnak, amelyek hitünket erősítik, kitartásunkat szilárdítják, és jókedvet szolgáltatnak a további munka végzésére. Az embernek számos erőforrása van, minden esetben az egyén dönti el és határozza meg, hogy számára melyek azok a „kutak”, amelyek segítenek az élet örömteljes megélésében. Természetesen a hívó ember számára a legfőbb erőforrás maga a jó Isten, de tapasztalatunk azt mondhatja, hogy a természet szépségéből, a teremtet világ csodáiból, a földi létből, a hétköznapi történéseiből, embertársaink szavából és cselekedeteiből is bőven merítünk.

Egy olyan történetet szeretnék megosztani, amely tökéletes példája annak, hogy az emberi szándékot mennyire követi az isteni gondviselés, vagy akár ennek fordítottja is érvényes, hogy a Gondviselés hogyan avatkozik életünkbe cselekvésre buzdítva az egyént, a közösséget.

Huszonegy év szórványlelkészség után egy olyan, Kolozsvár melletti gyülekezetnek lettem lelkésze, melynek rég volt önálló papja. Komjászeggen nagy lelkesedéssel vállaltam az újabb megbízatást, eltökélt szándékom, hogy továbbvigyem és magam tehetsége, jelenléte által fejleszteni tudjam azt a munkát, amelyet a gyülekezet mindeztidáig megvalósított. A kezdeti ismerkedés, a helyzet felmérése, istentiszteletek, első rendezvények után olyan helyzettel szembesül-

tünk, amely sok egyházközségünk számára nehezen megvalósítható feladat: az egyházközség tulajdonában levő temetőkert takarítása, karbantartása. A komjászegyi gyülekezet felügyelete alatt is egy majdnem egy hektár területű temetőkert található, amely

„*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethető el a hegyen épült város. Lámpást sem azért gyújtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem a lámpatartóra, hogy világítson mindenkinek a házban. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.*” (Mt 5,14–16)

a falu felett helyezkedik el egy csodálatos domboldalon. Télen minden rendben lévőnek tűnt, egy kopár domboldal képe rajzolódott ki, amelyből csak a sírkövek emelkedtek ki. Késő tavasszal ugyanazon helyen még megcsodáltuk a természet zsongását, az igen nagy mértékben elterjedt akácok virágzása és illata

magával ragadta az embert. A nyár beköszöntéskor azonban rávilágított a szomorú valóságra: az egyre növekvő fű teljesen elborította a sírköveket, az akácok gyors térhódítása egy teljesen elhanyagolt, magára hagyott, gazos temető képét festette. Valamit tenni kell! – csendült fel sokunk ajkáról egyértelműen. De kivel? – követte azután a jogos kérdés. Az egyházközség ötvennégy lelket számlál, a falu magyar közösségét ugyanezek az emberek alkotják, s ebben benne vannak a gyermekek, ifjúk és idős emberek is. Pár éve közmunkával próbálkoztak, de nem tudtak elegendő embert megszólítani. Tavaly pénzt fizettek, hogy a fűvet levágják, de az akácok érintetlen maradt. Egy vállalkozó felajánlotta szolgálatait, de a temető tisztántartásának összege meghaladta az egyházközség éves költségvetését. Kilátástalanul és tanácstalanul álltunk, annyit tudtunk, hogy cselekedni kell! És mit tesz ilyenkor az ember? Gyűlést hív össze, hátha a közös gondolkodás majd segít. És így is történt! Abból indult a beszélgetés, hogy kevesen vagyunk, mi képtelenek vagyunk önállóan ezt megvalósítani. Miután minden más variánst felvetettünk és szerre elvetettünk, újra a közmunka gondolata került terítékre. Tudtuk, éreztük azt, hogy a temető az egyházközség életének tükré. Már egy órája folyt a gyűlés, de a megoldás még váratott magára. Ekkor hangzott el az az ígéretszerű javaslat, hogy külső segítséget kell bevonni, de természetesen kell a helyi közösség jelenléte és munkája is. Kéthetes szervezés után nem tagadom, kicsit félve és izgatottan vártam egy szombati napra meghirdetett közmunka kezdetét. Elegen leszünk? Meg tudunk birkózni a ránk váró feladattal? Nem túl nagy falat ez számunkra? – ilyen és ehhez hasonló kérdések marcangoltak. Ráadásul szombatra ébredve a szemerkélő eső is mélyítette kételyem. Három ifjú kísért el a Gondviselés Segélyszervezet részéről, ugyanakkor testvérbátyám. Ők alkották a külső segítséget. Még mindig szemerkélt az eső, amikor a temetőhöz érkeztünk. A látvány azonban teljesen megnyugtató, ugyanakkor boldoggá tett. Kezdtém számolni a közmunkára jelentkező embereket, férfiakat, nőket és ifjúkat. Velem együtt huszonhatan voltunk, plusz a külső segítség. Kaszagépek, hagyományos kézikaszák terítették pillanatok alatt földre az erdővé kinőtt akácot és a majdnem derékig érő fűvet. Szorgos kezek pedig gyűjtötték az ágakat és a földre terült fűvet. Nem hittem, nem hittük, de jó pár óra leforgása alatt sikerült kitakarítani a temetőt. Amikor megálltunk, és körülnéztünk, érezhető volt a boldogság, a büszkeség, az elégedettség. A megérdemelt közös étkezés ténye csak erősítette a közösségi összefogást és erőt.

Sok történet, bibliai rész jutott eszembe e megvalósítás kapcsán, az egyik, s ezt ki is emelem, pont a bennünk levő világosság felszínre hozataláról szól: „ti vagytok a világ világossága...”. Sokszor érzem, tapaszt-

alom, hogy gyakrabban kéne felszínre hoznunk a bennünk levő jóságot, a bennünk rejlő értékeket, tehetséget, közösségi szellemet, a világosságot! Az látom, hogy nehezen engedjük ezeket feltörni. Pedig ott van mindannyiunkban, a teremtés egyik csodája épp ez, hogy csíráit, magjait a jó Isten minden egyes ember lelkébe elülteti. Mi pedig gyarapítjuk, gyümölcsöztetjük, és időnként megmutatjuk a világnak is. Az erőforrás ebben az esetben épp bennünk volt. Esetünkben is a „külső” segítség gondolata indította el a cselekvés sorozatát. Időnként csak egy szikra kell, egy gondolat, egy jó szó, egy impulzus, s máris csodákra vagyunk képesek. Sokszor nem kell nagy dolgokra számítani, nem kell messze menni, az isteni gondviselésben bízva az emberek lelkére kell tekinteni és abban kell meglátni a fényforrást, a világosságot, a hitnek forrását. Amiként el nem rejthető a hegyen épült város, ugyanúgy kár lenne a bennünk rejlő kincsek visszafojtása. Amikor meggyújtják az ókor szerényen pislákoló mécsesét, balgaság volna mindjárt a véka alá rejteni, mert azonnal lefulladna, kialudna. Inkább tartóra helyezik, így könnyebben juthat el fénye mindenkinék házába. Mi magunk is a bennünk levő világosságot azon a helyen, ahol élünk és dolgozunk, kell felszínre hozzuk, és azt a mindennapokban megéljük. Amikor Jézus kimondja: „úgy ragyogjon a ti világosságotok”, felelősen kell fogadnunk ezt a felszólítást. Arra kell törekednünk, hogy lelkünk és a lelkünkben elrejtett isteni tartalmat megismerjük. Hisszük, hogy a jó cselekedetek által Isten világossága átsugárzik rajtunk. Nem tehetek másképp, a jézusi kérést ismétlem: „úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár:

Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723

e-mail: bodorp79@yahoo.com

Marosvásárhely:

Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921

e-mail: pavelka_attila@yahoo.co.uk

Sepsiszentgyörgy:

Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574

e-mail: csmx2000@yahoo.com

Székelyudvarhely:

Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367

e-mail: sz.rebi@yahoo.com

Az IARF 36. nemzetközi konferenciája Kolozsváron

Hit és megbékélés

Idén szeptember 4–6. között Kolozsváron tartja soros kongresszusát az International Association for Religious Freedom (a Vallásszabadság Nemzetközi Társulata, röviden: IARF), mely szervezetnek egyházunk is alapítótagja. A nemzetközi és vallásközi találkozó témája a hit és megbékélés. A mai globális kontextusban kiemelkedően fontos a kongresszus témájaként meghatározott megbékélés kérdése, amely közvetlen környezetünkben a békekötés létrejöttében kellene megvalósuljon.

Az IARF rövid története

Az International Association for Religious Freedom a világ első nemzetközi, globális vallásközi szervezete, amely Unitárius és Szabadelvű Vallásos Gondolkodók és Dolgozók Nemzetközi Tanácsa (International Council of Unitarian and Other Liberal Religious Thinkers and Workers, a továbbiakban ICUOLRTW) néven alakult meg Bostonban 1900. május 25-én. Az idén 123 éves szervezet, ahogyan azt már a kezdeti neve is sejteti, unitáriusok és unitárius univerzalisták kezdeményezésére alakult, akik fontosnak tartották, hogy a különféle felekezetek és vallások között élő kapcsolat legyen. Bizony, amerikai hitfeleink a 19. század vége óta azért dolgoztak, hogy minden vallás – tehát nemcsak a keresztény felekezetek, hanem a nem keresztény vallások is! – képviseltesse magát a Vallások Világparlamentjében, mert felismerték, egységben az erő, együtt, közösen többet tehetnek, mint külön-külön. A Vallások Világparlamentjének 1893. évi ülésére már meghívást kaptak a különféle vallások képviselői is, a parlament titkárának, Jenkin Lloyd Jonesnak hála, aki unitárius univerzalista volt. Az ülés után egy másik unitárius, dr. Charles Wendte lelkész vállalta, hogy az ülés idején létrejött kapcsolatokat fenntartja. Talán nem meglepő, hogy aztán ő is lett az ICUOLRTW első titkára.

Az ICUOLRTW alakuló ülésére nem véletlenül kellett még várni: az alapító atyák úgy gondolták, hogy a friss szervezetet az Amerikai Unitárius Egyház (American Unitarian Association, a továbbiakban AUA) és a Brit és Külföldi Unitárius Egyház (British and Foreign Unitarian Association, a továbbiakban BFUA) közös megalakulásának 75. évfordulójára szervezett ünnepségen alapítják meg.

Az ICUOLRTW első elnöke így Joseph Estlin Carpenter angliai unitárius lelkész, az oxfordi Manchester College tanára lett, aki 1901-ben már meg is

szervezte az első kongresszust Londonban, ahol a meghívottak közül 770-en – 15 ország 21 egyházából – a szervezet tagjai is lettek.

„E tanács célja – jelentették ki az alapítók –, hogy azok között, akik a vallás és a szabadság egyesítésére törekszenek, kapcsolatfelvételt kezdeményezzünk, és az együttműködést fokozzuk, a világ bármely országában is éljenek”.

A szervezet harminc év után nevet változtatott (The International Association for Liberal Christianity and Religious Freedom), hogy már nevével is jelezze, nem magánszemélyek egyesülete, hanem szervezett szabadelvű közösségeké.

1969-ben a Bostonban szervezett 20. kongresszuson a szervezet felvette ma is használatos nevét: azért hagyták el a szabadelvű kereszténységre való hivatkozást a névből, hogy a nem keresztény csoportok felé jelezzék egyértelműen a nyitottságukat. Így vált a szervezet tagjává például több japán egyház is: a nagyobb befogadásra való készség visszatérést jelentett Jenkin Lloyd Jones elképze-

léseihez, aki a földgolyó minden vallása képviselőjét szerette volna egy asztal mellé ülve látni.

A szervezet rangosságát talán az is mutatja, hogy meghívást kapott a II. vatikáni zsinatra is, amely 1962–1965 között ülésezett.

Az IARF értékrendje

Az IARF több mint száz éve áll ki a kulturális és vallásközi megértés, az igazságosság, a béke és a vallásszabadság mellett. Támogatja és gyakorolja a vallásszabadságot, mert minden ember alapvető jogának tartja ezt. Azért tevékenykedik, hogy a különböző vallási hagyományokhoz tartozó személyek közötti megértést és kölcsönös tiszteletet elősegítse.

Az IARF 45 tagszervezetet számlál 21 országban, amelyek különböző vallási és hitbeli hagyományok-

hoz tartozó szervezetek, csoportok és egyének közössége, amelyek a négy világrégió hitbéli hagyományait képviselik.

A kongresszusok

A kongresszusokat, a két világháború időszakát leszámítva, többnyire két-három évente, később három-négy évente hol Európában, hol pedig az Egyesült Államokban tartották. 1975-ben tartották először Kanadában, 1993-ban pedig először ázsiai helyszínen, méghozzá az indiai Bangalorban.

Az elmúlt több mint száz év során a buddhizmus, a kereszténység, a hinduizmus, az iszlám, a judaizmus, a törzsi vallások, a sintoizmus, a zoroasztrizmus stb. képviselői szólaltak fel a kongresszusokon, amelyek a változó világ kihívásainak megfelelően mindig aktuális témák megvitatásának szolgáltattak terepet: volt szó a liberális vallásfilozófiáról, vallási szabadgondolkodásról, progresszív és liberális kereszténységről, a világ szükségleteiről, a vallások küldetéséről, a vallás által nyújtott válaszról a szorongás korában, az emberiség egységéről a megosztott világban, a jövő világának vallásáról, az emberiség kihívásairól, spirituális küzdelmeiről, vallásról a változó világban, az ember szabadságáról és jövőjéről, egységről a különbözőségben, a tolerancia hatáiról, a béke felé vezető vallásos útról, vallások együttműködéséről, keleti kezdeményezésekről és nyugati válaszokról, hitünk megéléséről, európai vallásszabadságról, a digitális kor kihívásairól stb.

2023-ban az erdélyi unitáriusok láthatják vendégül az IARF sorban 36. konferenciáját, amelynek témája ismét a béke keresése – a szervezet története során mindig elköteleződött a béke elősegítése, a megbékélés útjának kidolgozása mellett, sajnos világunkban ismét szükség van az IARF és vallási tagszervezeteinek tudására, a hitre, hogy az emberiség jövőjét csak a béke biztosíthatja, a bizonyosságra, hogy a békére vezető utat a vallások a ma emberének is megmutathatják.

A kolozsvári találkozó

A szeptember 4–6. között zajló kongresszus témája a hit és megbékélés. Világszerte konfliktusokat látunk, háborúk dúlnak, és ma is meghurcolnak embereket csak azért, mert nem a „jó” vallás követői. A kongresszus előadói, meghívottjai arról osztják meg gondolataikat, hogy milyen gyakorlati lépéseket lehet tenni az

elnyomottakért, mit tehetünk azért, hogy a világ békeesebb, toleránsabb legyen.

Az IARF és partnerei közül sokan vettek és vesznek részt konfliktusok megoldásában és megbékélési erőfeszítésekben világszerte: Észak-Írországon, Németországban és Lengyelországban, Izraelben és Palesztinában, Indiában, Koreában és Japánban, Dél-Afrikában és másutt.

A kongresszuson arról lesz szó, hogy a vallás milyen módon inspirálhatja és táplálhatja a gyógyulást, a megbékélés és az igazságos béke érdekében tett erőfeszítéseket. A meghívottak elmesélik történetüket, oktatnak, művészeti tevékenységeket vezetnek, vallásközi istentiszteleteket tartanak, és minden résztvevő számára adott a személyes kapcsolatokon keresztüli tanulás, a beszélgetés.

A panelbeszélgetések, kiscsoportos foglalkozások keretében többek között a következőket vitatják meg a résztvevők:

– Milyen szerepet játszhatnak a vallási vezetők és a hívő emberek a megbékélésben?

– Mit mondanak hagyományaink a megbékélésről? Mivel küzdünk, és mit kell megreformálnunk?

– Milyen helye van a vallási narratíváknak a modern társadalmakban és intézményekben, és hogyan fejezzük ki hitünket és érzelmeinket úgy, hogy ne ellenségeskedjünk, hanem közelebb kerüljünk olyan embertársainkhoz, akik nem osztják érzékenységünket és spirituális világszemléletünket?

– Milyen tanulságokat lehet a vallásközi párbeszéd-ből lefordítani a szélesebb társadalmi és politikai síkra?

Ezekről a kérdésekről George Williams professzor, John Young AEÁ-beli unitárius univerzalista lelkész, Kovács István püspök, Robert Ince, az IARF elnöke, Janhvi Gupte, az IARF alelnöke, Bob Carroll ortodox rabbi, Kunihiko Terasawa professzor, dr. Esther Suter svájci lelkész, Rosemary McNatt lelkész, a Starr King unitárius univerzalista lelkészképző elnöke és Kathy Matsui professzor fog beszélni.

A konferencia választott témája a szervezők reményei szerint elgondolkodtat minden résztvevőt: „Hiszek-e én, hisz-e a közösségem a megbékélésben, segít-e a vallásunk abban, hogy megőrizzük a reményt, hogy a béke elérhető a társadalmunkban és a régióinkban?”

(U. K.)

The 36th World Congress
of the International Association
for Religious Freedom

FAITH IN
RECONCILIATION

Tusványoson az 1568 sátor

MAGYARI ZITA EMESE

• A Magyar Unitárius Egyház az 1568 elnevezésű programsátrával képviseltette magát a 32. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban, Tusnádfürdőn, amit idén *A béke ideje* címmel szerveztek meg.

Jelenlétünk révén a vallásszabadság eszmeiségét kívántuk áttemelni a mába. A sátorban elhangzó előadások és beszélgetések évről évre az egyház és társadalom kapcsolatának aktuális kérdéseire keresik a választ, felmutatva azokat az értékeket, amelyek által számtalan területen lehetnek egyházaink közösségeink hasznára. Célunk őszintén, nyíltan, kötetlenül beszélgetni vallási, kulturális és társadalmi kérdésekről.

Idén az 1568 sátor programkínálata olyan témákra fókuszált, amelyek túlmutatnak az intézményes egyházi kereteken, de időszerűségükkel lehetőséget teremtenek a tartalmas párbeszédre és a mindennapokat meghatározó kihívásokra való megoldáskeresésre. A sátor a vallásszabadság szellemiségének jegyében ökumenikus találkozási pont, a meghívott előadók között ugyanis évről évre megtaláljuk a történelmi egyházak képviselőit.

A béke ideje címmel meghirdetett szabadegyetemen programkínálatunk három nagy tematika köré épült. A délelőtti folyamán közös kávézásra hívtuk az érdeklődőket *Hitköznapi beszélgetések egy kávé mellett* címmel. A szerdától péntekig tartó sorozatban beleeshetünk egy református lelkész nem szokványos lelkészi naplójába, ugyanis Kondor Enikővel a közösségi médiában időszakosan megjelenő, leplezetlen őszinteséggel vezetett naplóbejegyzéseiről beszélgettünk. Megtuttuk azt is, hogyan látják az úgynevezett világiak a történelmi egyházak valóságát, a jelent és jövőt. A programsorozat utolsó eszmecserején lelkészek gyermekei beszéltek jóízűen és őszintén Istenről, hitről, vallásosságról és az életről a parókián.

Személyes vallásosság és szolgálat címmel hívtunk be sátrunkba politikai képviselőket és a Republic

frontemberét, hogy megismerjük, hogyan határozza meg az Istenbe vetett bizalom és egyéni hit az ember-, haza- és nemzetszolgálatot. Hogyan és miért kulcsolja kezét imára egy politikai képviselő vagy zenész? A jó hangulatú, őszinte beszélgetések számos útravalóval gazdagították a hallgatóságot:

„Úgy kellene élni, hogy reggel felkelünk, és keresztet vetünk, este pedig szintén ezt tesszük, a kettő között eltelt nap pedig az ima kellene legyen” – jelentette ki Nacsa Lőrinc miniszteri biztos.

„A hit, a vallás a legszemélyesebb közügy, mert ahogyan megélni próbáljuk, azzal példát mutatunk” – fogalmazott Nagy János államtitkár.

„Úgy kellene élni, hogy ne gázoljunk át másokon” – mondta Boros Csaba, a Republic zenekar frontembere.

Programkínálatunk harmadik nagy területe a *Sörössz a papoddal!* elnevezésű sorozat volt, amelyen délutánról délutánra a sátrunk egy nagy beszélgetőkörre alakult át. Az ökumenikus körben lelkészek, lelképásztorok, esperesek és Kovács István püspök ültek az érdeklődőkkel, akiknek azt a lehetőséget kínáltuk fel, hogy személyes formában, elvárások és megkötések nélkül tegyék fel kérdéseiket hitről, egyházzal, vallásosságról, papságról, bármiről, ami őket foglalkoztatja. A személyes, kötetlen beszélgetések célja az volt, hogy minél fesztelenebbül tudjunk beszélgetni arról, ami fontos, ami kérdés, ami előrelendítheti egyházainkat.

A fentiekben bemutatott három programsorozat mellett olyan időszerű előadások színesítették a kínálatot, mint például: *Van-e még szükség papra? Az egyház kihívásai a 21. században, a mesterséges intelligencia égisze alatt*, de terítéken volt *A kereszténység jövője a woke világában is*. Ugyanakkor előkerült a protestáns egyházakban újra és újra felmerülő téma: hogyan viszonyulnak gyülekezeteink a női lelkészekhez, mennyire kihívás a 21. században nőként lelkésznek lenni? Erről beszélgettek *Az erdélyi protestáns egyházak átalakulása a női papság megjelenésével* címet viselő panelbeszélgetésen ökumenikus formában női lelkészek egy férfi lelkésszel. Emellett a szabadegyetem témájáról is beszélgettek az 1568 sátorban az egyházi vezetők, boncolgatva az egyházak küldetését a fenyegető háború árnyékában, az egyházak lehetséges szerepéről a béketeremtésben.

Az 1568 sátor idén is a rég látott barátokkal való találkozások tere volt a beszélgetések mellett. Az ide betérő tudta, hogy a háborúskodás semmire sem megoldás. Ez volt az 1568 sátor ereje, arca és hangja. Ez a volt a békéje a háború idején.

Bíró Attila esperes, Kovács István püspök, Török István lelkész – Barabási Örs fotója

Búcsúbeszéd

LŐRINCZI ALPÁR

• Főtisztelendő püspök úr! Nagytiszteletű tanári kar és lelkészek! Tisztelt gyülekezet! Kedves szüleink, rokonaink, barátaink! Kedves diáktársak!

Weöres Sándor szerint „egyetlen ismeret van, a többi csak toldás: alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.” Az elmúlt hat esztendő alatt arra törekedtünk, hogy erre az ismeretre tegyünk szert, próbáltuk a magunkban rejlő létrát megtalálni, építgetni és gondozni. Azt az emberben lévő létrát, amely a földet összeköti az égivel. A mai napon pedig egy fordulóponthoz értünk el, elindulunk, hogy külön-külön összekötő létrái legyünk egy-egy gyülekezetnek. A feladat hatalmas és embert próbáló, hiszen egy olyan korban kell helytállnunk, amikor az evangélium szavai gyakran nem találnak halló fülekre, és a lelkészt időnként gyanakvó szemmel nézik. Azonban mégis megtapasztalhattuk az elmúlt hat esztendőben, hogy Isten igájában lenni nemcsak megpróbáló feladat, hanem az egyik legszebb hivatás is.

A mai alkalom nem a búcsúzás, hanem a hála és a lelki számvetés alkalma, hiszen nem léphetünk tovább úgy, hogy ezen a fontos ponton vissza ne tekintenénk a már otthonunkká vált kollégiumra, a templomra, az egyházi és a diákközösségre. A visszatekintés rendjén pedig a hála érzése tölti be szívünket.

A hála leginkább a gondviselő Istent illeti, hiszen ő volt, aki az iskolapad vagy az ácsasztal mellől ide vezérelt, és minden egyes pillanatban erőt adott a kitaráshoz és bölcsességet a belátáshoz. Mindezekért Istené a dicsőség és a hála.

Nagytiszteletű tanáraink, mi hálasak vagyunk önöknek! Meggyőződésem, hogy a tanár-diák kapcsolat sok pontban hasonló a szülő-gyermek kapcsolathoz. Mint csínytetekre kész gyermekek, mi időnként feszegettük a határokat, figyelmeztetések és tanácsaik látszólag leperegtek rólunk, de mégis önök voltak azok, akikre titokban mindig felnéztünk, gondolatainkba és tanácsaikba kapaszkodtunk. Ezért hiszünk abban, hogy az önök nevelő munkája az egyik legfontosabb ezen az úton. Köszönjük munkájukat, türelmüket, amellyel hat esztendőn át viselték komolytalan és bolondos lázadásainkat. Mi reméljük, hogy látják munkájuk gyümölcsét is, nemcsak a tékozló diákokat.

Kedves diáktársaink! Megszokhattátok az elmúlt esztendőkből, hogy a tanuló félsötét homályában a hatodévesek gyakran osztogatják a jobbnál jobb bölcsességeket, azonban ha most kérnétek tanácsot tőlünk, akkor azt kell mondanunk, hogy jobbat mi sem mondhatunk, mint amit már ti is tudtok. Ma inkább hálasak vagyunk a veletek töltött időért. Hálasak va-

gyunk a hosszú, átbeszélgetett éjszakákért, amikor a jobbnál jobb elképzeléseinkkel megváltottuk a világot, többek között az egyházat is. Hálasak vagyunk a bentlakásos és szessziós élményekért: hat év alatt nemcsak teológiai hallgatók voltunk, hanem felcsaptunk asztalosoknak, akik barkácsoltak, vagy kőműveseknek, akik meszeltek. Munkánkról meg voltunk győződve, hogy kifogástalan mindaddig, amíg Kovács tanár úr rá nem mutatott néhány hibánkra, s így már tudtuk, hogy a bentlakáson kívül munkát azért nem vállalunk. Az ilyen és ehhez hasonló élményekért hálasak vagyunk, és bízunk abban, hogy a kinti világban egymásba kapaszkodva végezhessük hivatásunkat.

Kedves Júlia, Maresz és Norbi! Köszönjük, hogy az itt elhangzó prédikációk és imák által műveltétek, formáltátok a bennünk lévő lelket. Hálasak vagyunk a baráti tanácsokért, beszélgetésekért, amelyeket magunkkal viszünk további utunkon.

Tisztelt gyülekezet! Talán emlékeznek arra az őszi vasárnapra, amikor néhány félénk hallgató ott állt a sorfal legelején, s kíváncsian tekintett önökre. Azóta számtalan alkalommal, mikor otthontalanságunkban ide beléptünk, önök adtak otthont lelkünknek. Köszönjük a nyitott ajtókat, a barátságos és kedves tekinteteket, és azzal a reménységgel lépünk tovább, hogy ebből az otthonérzésből egy kis morzsát visszaadhatunk az elkövetkezendőkben.

Kedves szüleink, testvéreink! Talán nektek a legnehezebb köszönetet mondani, mert tudjuk azt, hogy mennyi mindent megtettetek értünk. Áldozatos és erőtök feletti munkátok segítettek minket a mai naphoz, a mai napig. Eszünkbe jut a szülő, aki utolsó pénzét is odaadja a vonatra felszálló gyermeknek, a szülő, aki éjjel-nappal dolgozik értünk. Könnyeitekkel és szeretetekkel gyúrtatok kenyeret számunkra, amelyet szülői gondoskodásokkal csomagoltatok be, hogy testi és lelki táplálék legyen nekünk itt, a „kincses városban”. Köszönjük, hogy bíztatok bennünk, és hittetek abban a megálmodott jövőben, amelyért útra kelünk. Mindig ti lesztek számunkra az isteni szeretet földi megtestesítői.

Hálasak vagyunk annak a szülőnek és azoknak a nagyszülőknak, akik a mai napon csak lélekben lehetnek itt velünk, s üzenjük a végtelenség felé, hogy általatok és értetek állunk ma itt.

Köszönjük, hogy együtt lehetünk ebben az ünnepi pillanatban, Isten áldása kísérje egyházi előljáróink, lelkészeink és tanáraink életét. Isten áldása kísérje a gyülekezet és a diákközösség életét. Isten áldása legyen veletek, kedves szüleink, rokonaink, barátaink. Mindent köszönünk!

Istenszolgálat az unitáriusok Rómájában

Kozma Albert bölöni unitárius lelkész egyszerű, őszinte, becsületes és jó magyar embernek tartja magát, aki igencsak lelkes, és állítása szerint élete végéig hűséges marad önmagához, elveihez, ősei szelleméhez, népéhez, hazájához és egyházához. Ragaszkodik szülőföldjéhez, és Erdélyt annyira szereti, hogy számtalan ígéretes külföldi felajánlás és hívás ellenére sem tudta itthagyni. Hálás azért, hogy olyan családba született, olyan szülők és nagyszülők közösségébe, ahol a vagyonnak, hatalomnak, rangnak nem volt akkora jelentősége, mint az emberi méltóság és tisztesség megélésének. Az interjút, amelynek hangzó változata a Marosvásárhelyi Rádióknak készült, Nagy-Bodó Tibor készítette.

• Mit kell tudni Kozma Albert unitárius lelkészről?

Lelkesi család első gyermekeként születtem 1967. szeptember 17-én Marosvásárhelyen. Édesapám az időben Székelykál unitárius lelkésze volt. 1970–1974 között Székelymuzsna következett, és ugyanitt jártam ki az óvodát. 1974-ben az erdővidéki Bölönben kezdtem meg az elemi iskolát, majd a Nagy-Homoród menti Recsenyéden fejeztem be 1978-ban. Később a székelyudvarhelyi tanítóképzőbe felvételiztem, de a kommunista rendszer idején oda papgyermek nem juthatott be, így a középiskolát a régi I. Számú Ipari Líceumban végeztem el.

Most is hálás vagyok az egykori szigorú tanítóimnak és tanáraimnak, hogy olyan nevelést és tudást kaptam tőlük, amire ma is örömmel tudok visszaemlékezni. Bevalom derekasan, úgy érzem, nekem a hálaadás mindenképpen itt kezdődik.

• Hogy emlékszik vissza a gyermekkorára?

Gyönyörű gyermekkorom volt, dacára annak, hogy családnak nyugalma nem volt mindig felhőtlen. Édesapám állandó megfigyelés alatt volt. Mivel nem lett a kommunista szerv bedolgozója, besúgója, ennek „áldása” rajtunk, és a jövőnk alakulásán is megmutatkozott. A független, szabad ember akkor sem volt a hatalom képviselőinek inyére, és most se. Aki nem adta el a lelkét sem az államnak, sem az ördögnek, attól tartottak, próbálták zaklatni, figyelmeztetni, hogy nem felel meg a hivatalos elvárásoknak. Gyermekeveim alatt, de később is csodáltam édesapá-

mat bátor és erkölcsös kiállásáért. Azon gyermekek közé tartoztam, akik még kaptak igazi nevelést: otthon a családban, a lelkészünktől – a vallásos élet minden tiltása ellenére – és az iskolák pedagógusaitól.

Tanulásra és munkára neveltek. Időben hozzászoktunk ahhoz, hogy mind a családban, mind a társadalomban mindenkinek megvan a saját maga helye és a feladata. Az időben nem volt telefon, internet vagy több száz tévécsatorna. Az esti mese után hajnalig megszakították az áramszolgáltatást is, így reggel pihenten keltünk. Mi magunk kellett kitaláljuk és elkészítsük a játékszereinket, amit becsülni, értékelni tudtunk, és éveken át megőriztünk. De megismertük a természetet és a környe-

ző vidéket is. Nem érdek-, hanem igazi barátságokat kötöttünk, amelyek mai napig is megmaradtak. Az ünnepek szerények, de igazi ünnepek voltak, és ezek élnek az emlékezetünkben. Megtanultuk, gyakoroltuk és továbbadtuk a népi ünnepi szokásokat, hagyományokat.

Igaz, nem mehettünk külföldre, de helyett megtanultuk értékelni a saját földünket és hazánkat.

• Melyek a legszebb emlékei?

Az első igazi szép emlékem az, amikor nyolcévesen, karácsony negyedik napján Bölönből Recsenyére költöztünk. Már senki nem él azokból, akik értünk jöttek egy hosszú rakfelületű, Bucegi teherautóval. Szakadt a hó Vargyastól Oklándig. Egy ember ment a kocsni előtt, hogy mutassa az utat, mi pedig a becsúszástól tartva gyalog kísértük. Recsenyéden a meleg lakás fogadott.

Itt szokásban volt, hogy május 1-jére a legények nyírfaágat hoztak és raktak a leányos házak kapuja elé. Beleírtuk a nevünk kezdőbetűit a fa törzsébe, és abból a leány tudta, hogy kinek kell hímzett zsebkendő adjon. Ez volt a köszönet jele. Ma is féltve őrzök egy 1978-ban kapott recsenyédi hímzett zsebkendőt...

Legszebb emlékeim között él ma is a recsenyédi templom udvara, ahol tavasztól őszig sok gyermektársammal játszottunk, ahol télen szánkóztunk, és emlékszem

az édesanyám gyönyörű kerti virágaira, amelyek ott nyíltak és illatoztak.

Megkonfirmálásom után öszszegyűlt a családkunk igazi szeretetben és jókedvben. Édesapám nagyszerűen zongorázott, de olykor előkerült a hegedű és a harmonika is, és így nem csoda, hogy úgy telt el az idő, hogy észre se vettük azt, hogy új napra virradtunk.

A középiskola évei alatt egységes, egyforma egyenruhát viseltek a lányok is, a fiúk is. Ezt egyébként hiányolom a mai iskolákból. Oszályunk rövid idő alatt egy nagy családdá alakult, és ezt a közösségi szellemet a mai napig sikerült megőriznünk. Az a négy diákév a legszebb emlékekkel indított el engem az életbe. Székelyudvarhelyről két eseményt idézek fel: az első a középiskolai ballagásom és az érettségim 1986 júniusában. A második, hogy a kicsi város unitárius templomában szenteltek lelkésszé 1996. december 6-án.

De ugyanígy a legszebb emlékeim között él ma is bennem a két-éves marosvásárhelyi segédlelkészi szolgálatom minden egyes ünnep- és hétköznapja. A Bolyaiak városának ifjúsága, unitárius és más felekezetű hívei, akik három

évtized elmúltával is ugyanazzal a szeretettel fogadnak, ahogy odaérkezésem első napján.

Az a hét év, ami összehozott Magyarsáros magyar és román lakosságával, szintén maradandó élmény. Az, ahogyan minden vasár- és ünnepnapon lélekkel töltöttük meg a templomot, ahogy a közmunkában fogtak össze a hívek, a kórus- és falutalálkozók örömmel átítatott alkalmi, a karácsonyi kántálás öröme és együtt töltött éjszakái, ahogy összefogással és közös tenni akarással megtaláltuk és rendbe hoztuk az 1944. szeptember 11-én orosz golyó által kivégzett névtelen magyar honvéd sírját.

És szép emlék a Bölönbe való hazatérésem is. Az itt eltöltött tizennégy év minden küzdelme és sikere. Mindaz, amiért egykor őseink harcoltak. Ma ez a szerep, a felelősség és a küldetés a miénk.

• Mivel indították lelkészi útjára szülei?

Lelkész édesapám, egészségügyi asszisztensi állás mellett önkéntesen énekvezéri szolgálatot vállaló édesanyám nem szóltak bele a pályaválasztásomba. A döntést rám bízták, csak egyet kötöttek a lel-

kemre, hogy tanuljak, mert úgy tartották, hogy csak így válhatok hasznos tagjává a társadalomnak.

Amikor végzős középiskolai diákként, 1986 tavaszán eldöntöttem, hogy lelkész akarok lenni, láttam a szüleim arcán és szemén, hogy az ötletem tetszett nekik. Háromszor felvételiztem a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karára. Mindháromszor sikertelenül: 1986-ban, 1988-ban és 1989-ben. Időközben büntetőalkulatnál teljesítettem katonai szolgálatot.

Minden sikertelen felvételi vizsga után azzal biztattak a szüleim, ne adjam fel, a rendszer egyszer változni fog, s akkor nem származásom, hanem érdemeim és tudásom alapján fognak megítélni. Végül 1989 decemberében kaptam meg az értesítést, miszerint felvételt nyertem az 1989–1990-es tanév pótévfolyamára.

Mikor a csomagom elkészült, és indultam Kolozsvárra, édesapám ezeket mondta: „...ha elindultál ezen az úton, nincs visszatérés. Tanulj, és úgy szolgálj népednek, hazádnak, hogy mindig tiszta lelkiismerettel és emelt fővel járjhasz az emberek előtt!”

(Folytatás következő számunkban.)

Parókiavajítás Csegezben

Az aranyosszéki Csegez egyike a nagy múltú, de elnéptelenedett unitárius közösségeknek. A reformáció idején tért unitárius hitre. Kénosi Tözsér János és Uzoni Fosztó István *Az erdélyi unitárius egyház története* című munkában arról számol be, hogy már 1594-ben unitárius lelkész tevékenykedett a településen, nem más, mint az unitárius elnevezést először megemlítő várfalvi templomfeliraton megemlített Némái János.

Az egykor háromszáz lelket is számláló közösség a 20. század

második felétől a kollektivizálás, iparosodás és városiasodás következtében megcsappant, ma csupán maroknyian vallják magukat az egyházközség tagjainak (22), s még kevesebben élnek a településen (16).

Ez a maroknyi közösség tehetősége szerint igyekszik megélni a hitet, és megőrizni az egyházközség birtokában maradt épített örökséget. Erőforrásaink okán csak kis lépésekben haladunk, de minden évben sikerült felmutatni valami eredményt. Ezek közé sorolható a 19. század végén épült parókiavajításos folyamatok is: az elmúlt időkben sikerült annak

régi vízelvezető csatornarendszerét teljes egészében kicserélni, a tető egy részét javítani, illetve az épület külső javítási munkálatait – újravakolás, festés, ajtók-ablakok újrafestése, javítása, az épület északnyugati részén drénrendszer létrehozása – elvégezni. Az elmúlt években a helyi és megyei önkormányzat, illetve legutóbb a Bethlen Gábor Alapkezelő által nyújtott támogatás segítségével.

Terveink között szerepel a munkálatok folytatása, amelyek a téli istentiszteleteknek és közösségi alkalmaknak is helyet adó épületrészek felújítását célozzák meg.

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

Tükrözöd Őt!

Egyházkörünkben egyházunk éves témájához kapcsolódva az idénre kiemelt hitélet és lelkeség központi gondolatát igyekeztünk megragadni egyházi eseményeken, egyszerű vasárnapi istentiszteleteken, és természetesen a hétköznapiakban is. Az ehhez kapcsolódó bibliai versre alapoztuk mi is a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör gyermektáborát, amely június 26–30. között zajlott Székelykeresztúron. A gyermektábor a *Tükrözödő vagy Tükrözöd Őt* nevet kapta, hiszen arra voltunk és vagyunk mindannyian kíváncsiak, hogyha Isten képmására lettünk teremtve, akkor hogyan tükrözük őt az életünkben, és ezáltal hogyan mozdíthatunk hegyeket a mustármagnyi hitünk segítségével.

Ha azt kérdezem, hogy mire van szükség ahhoz, hogy egy tábor létrejöjjön, mindenki gondol valamire, ami számára fontos és nélkülözhetetlen. Mi is így vagyunk ezzel, akik szervezzük, kigondoljuk, megvalósítjuk az ötnapos gyermektábor minden esztendőben. Ez idén sem volt másként, bár ha belegondolunk a részletekbe, akkor rájövünk, hogy hihetetlen feltételek kellene mindehhez. Például ami az időt illeti: 432 000 másodpercre, vagyis 7200 percre, ami 120 óra, s ami öt napot ölel fel. Szükségünk volt 82 fantasztikus táborlakóra, gyermekekre, akik bezsongták, hangossá tették, élménnyé és léletté formálták az elméletben kidolgozott terveket. Szükségünk volt 164 szülőre, kétennyi nagyszülőre, akik megbíztak, és hittek bennünk. Hittek abban, hogy a hely, ahová gyermeküket reggelente kézen fogva elkísérik, vagy elküldik, majd hétfőn és pénteken értük jönnek, jó, és ezen felül egy olyan alkalom, ahol épülni, gyarapodni fognak. Szükségünk volt tíz lelkészre, hat tanítóra, nevelőre, és tizenhárom táborvezető ifjúra, akik lélekkel, barátsággal, jókedvvel szeretettel ölelték át mind a 120 órában a táborlakókat. Szükségünk volt hat helyszínrre, kétszáz darab papírtányérra, kétszáz darab

színes ceruzára, kilenc gitárra, és sorolhatnám. Mindehhez pedig szükségünk volt egy templomra, a székelykeresztúri unitárius templomra, ahol minden nap áhítatos hangulat biztosította számunkra a lelki táplálékot. Minden nap adott volt egy bibliai szereplő, akinek élete és cselekedetei által kirajzolódott számunkra az ő mustármagnyi hite, amelybe belekapaszkodhattunk, amely üzeni ma is nekünk, hogy Isten gondot visel övéire, erővel ruházza fel, bizakodással indulhat a holnapok felé.

Így énekeltek bele a nagy mindenségbe a táborút mellett, hogy mi Istent keresők vagyunk, hogy *Jöjjön közelebb hozzánk* az, akihez számtalanszor imádkozunk, mert *Minden, mi él*, az ő nagyságát dicséri, és *Róla beszél fű, virág* is. *Atyánk, két kezében* érezhettük magunkat öt napig, és hálásak vagyunk ezért. A táborzáró áhítaton kérdéseim voltak a gyerekek felé: kinek van lemosható tetkója? Kinek van tábori élménye? Kinek van fonál a karján? Mind azt tükrözik, hogy egymás életének részesei voltunk, és ezt nem vehetik el tőlünk, ez a miénk, és mindezt csak azok értik, akik táboroztattak vagy éppen ők voltak a táborlakók.

LIKER HENRIETTA

Beszámoló a nyári egyetemese egyházi gyermek- és ifjúsági táborokról

Istennek legyen hála, idén sem akadályozta semmi meg azt, hogy megszervezhessük az egyházi gyermek- és ifjúsági táborainkat. Számokban ez három hetet, 343 táborozót és a mindezt lebonyolító 17 táborvezetőt jelenti.

Az idei táborok sorozata június 26-án kezdődött Várfalván, ahol két hétig gyerekek jókedvű zajától volt hangos a templom dombja. A várfalvi gyermek- és if-

júsági táborokban a hit kérdését próbáltuk körüljárni a gyerekekkel: mit jelent Istenben, Jézus tanításaiban, felebarátunkban és önmagunkban hinni. A tanulás mellett bőven jutott idő játékra, kézműveskedésre, és ami minden évben nagyon fontos: beszélgetésre, egymás meghallgatására és megismerésére. Azt, ami ilyenkor egy táborban megszületik, nagyon nehéz szavakba önteni: a játszás és éneklés mellett megtanulunk egymásra odafigyelni, egymásnak segíteni, rengeteget tanulunk a világról és önmagunkról, Istenről és arról, hogy milyen sokféleképpen vigyáz ránk. Megtanultuk, hogy az egyház nemcsak kövekből, hanem emberek szép lelkéből áll, hogy a pap bá-

csi és pap néni nemcsak a szószéken van jelen, hanem ott van velünk cetlizés közben, velünk énekel, velünk futkározik, velünk bohóckodik, és sokszor kiváló módszerei vannak a honvagy kezelésére is.

A két hét várfalvi hangoskodás után táborunk Kolozsvárra költözött, ahonnan útjára indult a tizenkettedik konfirmandus-mozgótábor. Idén 132 konfirmandus járta velünk végig a Kolozsvár–Torockó–Székelykeresztúr–Székelyderzs–Nagyajta unitárius zarándokútvonalat, ahol az egy évig tanultak kézzel foghatóvá váltak. Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy minden ilyen tábor egyedi és megismételhetetlen, csak egyszeri esély van részt venni azoknak, akik épp abban az évben konfirmáltak. Kolozsváron megismerkedni a múzsák és erények otthonával, fejtegetni elődeink nyugvóhelyénél, földön ülni és hosszasan elbeszélgetni egyházunk főpásztorával, Torockón megismerni a felbecsülhetetlen múltat és látni a virágzó jelent, Székelykeresztúron látni a végláthatatlan lehetőségek tárházát és érezni egy kicsit az otthon melegét, Székelyderzsben felfedezni a világörökség egy részét, ami a mienk is, majd Nagyajtán érteni Jézus szavait, ami az emberekben, a lelkészi családban

és a táborban érthetővé vált: „Bizony mondom nektek: ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen oda – akkor odamenne, és semmi sem volna nektek lehetetlen.” (Mt 17,20b) – mind olyan élmények, amelyekről hisszük és reméljük, hogy véglegesen nyomot hagynak fiataljainkban, és arra ösztönzi őket, hogy a rájuk bízott kincseket hűségesen őrizzék. Mi sem mutatja jobban ennek a tizenkét éve elindult történetnek a súlyát, mint az a tény, hogy a tizenegy táborvezető közül idén hat olyan lelkész és teológus volt jelen, akik nemrég maguk is táboroztak. Körbeért a történet, és biztató gyümölcse van a munkának.

Köszönjük mindazoknak, akik segítségükkel és megértésükkel támogatták munkánkat, hogy minden gördülékeny legyen, akik hozzájárultak ahhoz, hogy a három hét gondmentesen teljen. Köszönjük a szülők bizalmát, hogy ránk bízták legféltettebb kincseiket, hálásak vagyunk a gyermekek mosolyáért, és nem utolsósorban egyházunk elkötelezettségéért.

Amennyiben a jó Isten erőt és hitet ad, akárcsak egy mustármagnyit is: jövőre találkozunk.

JOBBÁGY JÚLIA

Lelkészek és fiatalok focija a Feltöltőn

Öröm számomra egy olyan eseményről beszámolni, amely közel áll a szívemhez. Most arra a sportra gondolok, amelyet rajtam kívül még nagyon sokan szeretnek. És vannak olyan személyek is, akik nemcsak a televízióban nézik a mérkőzéseket, hanem focicipőt húznak, és kimennek a pályára, legyen az füves, műfüves vagy éppen terembeli.

Így vagyunk ezzel mi, unitárius lelkészek is, hogy néha felhúzzuk a focicipőt, és rúgjuk bőrt. Egy-egy barátságos mérkőzés után néha egy nagyobb esemény következik, egy focibajnokság, amikor mi is nyerni szeretnénk, amikor mi is szeretnénk az első lenni. Ez pedig nem volt másképp az idén sem, amikor meghívást kaptunk a gyergyószentmiklósi Feltöltő Keresztény Zenefesztivál keretén belül megszervezett focibajnokságra.

Ugyan elég korán megkaptuk a meghívást, a csapat összeszedése azonban mégsem bizonyult a legkönnyebb feladatnak. Több lelkész elfoglalt volt, így Berei István szentábrahámi lelkész kollégánk, csapatkapitányunk, valamint a csapat szíve, szeme, szája minden erejét bevetve próbálta összeszedni a csapatot.

És végül sikerült, sőt neki és fiának köszönhetően egy unitárius fiatalokból összeállt csapat is elindult június 30-án Gyergyószentmiklósról. Mint a nagyok, a profi labdarúgók, mi is csapatbusszal utaztunk és

próbáltunk már az utazás alatt ráhangolódni a bajnokságra.

Megérkezésünkkor a fiataloknak már rögtön játszaniuk is kellett, de ügyesen vették az első akadályt, ugyanis az első mérkőzésüket meg is nyerték. Ezt követően lehetőségük volt pihenni, majd a következő mérkőzésen újra bizonyíthattak. A második mérkőzést is sikerült megnyerniük, így nyilvánvalóvá vált, hogy ők már megnyerték a bajnokságot.

A csapat Szentábrahámi Fiatalok néven nevezett be, csapatkapitánya Berei Tamás volt. És mivel a szabályoknak megfelelően a pályán egy lány is mindig helyet kellett kapjon, a csapat résztvevői név szerint a következők voltak: Berei Tamás, Pál Kincső Krisztina, Pál Orsolya Tímea, Antal Tímea, Barabás Norbert, Buzogány Barna, Isztojka János, Lengyel Tamás és Péter László.

A fiatalok mérkőzései után mi következünk. Az első mérkőzésünket a katolikus lelkészekkel játszottuk, az első percben már gólt is kaptunk. Talán egy kicsit könnyelműen kezdtük el a mérkőzést, de végül szép lassan visszajöttünk a meccsbe (elkezdünk jobban játszani), és meg is nyertük azt.

A nagy meleg nem könnyítette a dolgunkat, de szerencsére a mérkőzés lejátszása után volt egy félórás pihenőnk, ameddig a másik két csapat játszott. A pihenő után újra mi következünk a református lelkészekkel.

A református lelkészek csapatát ismertük, ugyanis barátságos mérkőzéseken már többször találkoztunk

velük, ezért tudtuk, hogy nem lesz könnyű dolgunk. A mérkőzés első tíz perce nagyon szoros volt, de aztán kezdtek jönni a gólok (a csapatok elkezdtek gólokat rúgni) is, és sikerült megnyernünk ezt a mérkőzést is, amellyel bebizonyosodott, hogy megnyertük a bajnokságot.

Ugyan nem sokat játszottunk együtt, ez az első meccsen látható is volt, melynek köszönhetően az ellenfél hamar pontot is szerzett, de aztán fokozatosan kezdtük érezni egymást a pályán, és a játék is jobban ment. Ez alkalommal a csapatot a következő lelkészek erősítették: a kapuban Molnár Attila magyarsárosi lelkész állt, a védelem oszlopos tagja és a csapat kapitánya Berei István szentábrahádi lelkész volt, míg a védelem másik felét Lőrinczi Botond László városfalvi lelkész képezte. A védelemben még szükség volt játékosokra, így Lőrinczi Levente kissolymosi lelkész, valamint Major László datki lelkész hasonlóan a védekezésben segítette a csapatot. A középpályán Szabó József kőhalmi lelkész játszott, míg a csatárfeladatokat Tófalvi Tamás székelyszentmihályi lelkész és e sorok írója látta el.

Öröm volt ilyen területen is egy csapatban játszani, és természetesen öröm volt megszerezni az első

helyet és vele együtt a kupát is. A csapat hazafelé egy közös vacsorát is elfogyasztott, megünnepelve a győzelmet.

Köszönjük a Feltöltő Keresztény Zenefesztivál szervezőinek, hogy meghívtak bennünket, és köszönjük a katolikus és református lelkészeknek is, hogy megmérkőztek velünk. Ugyanakkor köszönetet mondunk Berei Istvánnak és Berei Tamásnak, hogy megszervezték a csapatokat. Hajrá Szentábrahádi Fialok, hajrá Unitárius Lelkészek!

SZOMBATFALVI CSONGOR

Működő ökumenizmus Segesváron

Harmadik alkalommal rendezték meg az ortodox pünkösdi ünnepe után az ökumenikus imahetet, amely sorban a huszonhatodik. 2020-ig minden év január végén tartották, de a világiárvánnyal kapcsolatos megszorítások miatt 2021-től elővigyázatosságból nyárra helyezték át; szükség esetén az istentiszteleteket a szabadban is meg lehetett volna tartani, de erre nem került sor. Az idei téma – amelyet az Amerikai Egyesült Államok Minnesota államának keresztény egyházai választottak – Ézsaiás próféta könyvéből származik: „Tegyetek jót! Keressétek az igazságot!” (Ézs 1,17).

A háborúk, üldöztetések és igazságtalanságok közepette nem lehet elégszer elmondani a próféta felhívását. Másrészt nagyon hálásak vagyunk azért, hogy a felekezetek közötti együttlét – amely egyúttal interetnikus és interkulturális is – ennyi éven át gyümölcsöző és virágzó volt Segesváron. Sok helyen még mindig nem magától értetődő, hogy ortodox pap prédikál egy unitárius templomban, vagy görögkatolikus pap egy református templomban románul. Másrészt ugyanilyen kevésbé magától értetődő, hogy egy ortodox templomban magyarul vagy németül mondanak imát, és hogy protestáns lelkészek mondanak áldást. Mindezért dicsőség illeti a mindenható és kegyelmes Istent, és nagy köszönet illeti azokat az egyházközös-

geket, amelyek ezt az ökumenikus nyitottságot tanúsítják.

Általában ez egy „imaoktávé”. Mivel azonban Segesváron hat történelmi egyház van, amely 26 éve részt vesz ezen az imahéten, ezért egy teljes héten át, hétfőtől szombatig ünnepeljük, naponta 17 órakor tartott vesperás (vecsernye) istentisztelettel. A nyitórészt a házigazda templom rendje szerint és nyelven celebrálják, utána pedig az egyik vendéglelkész prédikál, és a többi részt vevő lelkész mondja el a napi imát vagy áldást a három erdélyi nyelven – románul, magyarul, németül.

Az imahetet június 5-én, hétfőn a kolostortemplomban a házigazda esperes nyitotta meg (aki e sorok szerzője), a szentbeszédet dr. Ágoston Ferenc római katolikus plébános tartotta. Kedden az ortodox vecsernyét Tofan Claudiu, Fusaru Mircea és Dobre Adrian lelkészek celebrálták, a prédikációt e sorok szerzője tartotta. Szerdán a római katolikus templom adott otthont az istentiszteletnek; ezen a vesperáson Jenei László Csaba unitárius lelkész prédikált. Csütörtökön az unitárius templom adott otthont az ökumenikus istentiszteletnek, ahol Burlea Olimpiu ortodox lelkész prédikált. Az utolsó előtti nap a görögkatolikus egyházé volt, ahol Andrei Imelda református lelkész prédikált. Az imahét június 10-én, szombaton a református templomban zárult, és Dărăban Ciprian görögkatolikus lelkész prédikált. A „hab a tortán”

minden istentisztelet végén George Coşbuc vagy Vasile Militaru verse volt, amelyet Dobre Adrian (nyugalmozott) lelkész mondott el, aki előrehaladott, 87 éves kora ellenére még mindig kívülről szavalja a költeményeket.

Az ökumenikus imahét lelki csúcspont Segesváron, és nagyon remélem és imádkozom Istenhez, hogy ez így is maradjon.

FRÖHLICH HANS BRUNO

Az ortodox templomban

Az unitárius templomban

Az evangélikus templomban

Örömnep a szórványban

„Köszönet és hála Istennek ezért a szép ünnepért, azért, hogy jó ma unitáriusnak lenni Szatmáron és az egész északnyugat-erdélyi szórványban” – ezzel a gondolattal indultunk templomba június 11-én Szatmárnémetiben. Hetekkel előtte izgalommal készültünk, és lelkesedve vártuk ezt a napot, amelyet mi ünnepé avattunk, s amelyen hálát szerettünk volna adni Istennek azért, hogy Pálffy Anna Mária lelkészünket tíz évvel ezelőtt ide vezérelte a végek gyülekezetébe, és ő tíz éve elköteleződéssel végzi szolgálatát Szatmárnémetiben, Zilahon, Nagybányán, Máramarosszigeten, vagyis az északnyugat-erdélyi szórványban.

Ez ünnepi alkalomból mindenik felsorolt helyszínről érkeztek képviselők, több mint hetvenen gyűltünk össze az istentiszteleteinknek helyet adó szatmári evangélikus imaházban. Az ünnepi szószéki szolgálatot András Benedek főjegyző végezte, aki Brassóból érkezett hozzánk velünk együtt ünnepet szentelni. Egyházi beszéde az áldás fogalma köré rendeződött.

Ezt követően Pálffy Anna Mária lelkész köszöntötte az ünneplő gyülekezetet, illetve a meghívottakat, egyházi beszédét és imáját a 100. zsoltár szavaival zárta. Tiszteletes asszony ittléte óta csendes türelemmel minden unitáriust felkutatott, sok templomba nem járót is bevonzott, közösségé formálta külön-külön a négy gyülekezetet, és együtt az egész szórványt. Ez utóbbinak ékes bizonyítéka, hogy az őszi hálaadás ünnepét 2014 óta együtt tartjuk a szórványban, sorra a négy városban. Ilyenkor közös busszal utazunk, egyúttal kirándulunk és a helyi hívek szíves vendéglátásának örülünk, hiszen istentisztelet után szeretetvendégséggel zárjuk ünnepi alkalmainkat. De lelkészünk kezdeményezésére szoktunk mi a szeretet asztalához ülni újévet köszönteni is. Nyolc éve részt veszünk a Kolozs-Tordai Egyházkör unitárius találkozóján is, gondnoki találkozókön, dévai zarándoklaton, minden jelentősebb unitárius rendezvényen.

Tiszteletes asszony rendszeresen látogatja és unitáriuságában erősíti szerte a falvakban azt az egy-egy idős unitárius embert, akit a sors egykor ide vett a Partiumba és elszakadt a gyülekezetétől. A gyermekekkel műsorokat készített ittléte kezdetétől

fogva. A tíz év szolgálati idő alatt három alkalommal került sor konfirmációi ünnepségre szórványgyülekezetünkben, idén két ifjú konfirmált Szatmáron. Az utóbbi időben a legvarázslatosabb a minden szombati vallásóra a lelkési lakáson, ahol bő három óra alatt nemcsak imádkoznak és zsoltárokat énekelnek, de sütnek-főznek, játszanak, születésnapokat ünnepelek, ki nem hagyná egyetlen gyerek sem ezeket az élménydús alkalmakat. Unitárius ballagóinkat díjban részesítjük, lelkészünk adja át a gyülekezet ajándékát a középiskolák ballagási ünnepségén.

Legnagyobb megvalósítása tiszteletes asszonyunknak az, hogy saját templom létrehozását álmodta meg és kezdeményezte, kijárta, most pedig a megvalósítás küszöbén állunk, átalakítható épületet kaptunk Szatmárnémeti Polgármesteri Hivatalától, kész vannak a látványtervek. Ígéretes jövőnk! Azt tervezük, milyen lesz, amikor majd saját unitárius templomunkba járhatunk, és az szórványközponti rendezvények helyszíne lehet a templomunk.

E júniusi ünnepi istentiszteletünkre épp a fenti okból meghívást kapott és tiszteletét tette Kereskényi Gábor, Szatmárnémeti polgármestere és Pataki Csaba, a megyei tanács elnöke. Mindketten elismerő szavakkal szóltak Pálffy Anna Mária lelkészünkről és közösségünkben végzett munkájáról, valamint az unitáriusok kitartásáról, és ígéretet tettek, hogy a továbbiakban sem engedik el kezünket, segítségünkre lesznek, amíg a templomkialakítás megvalósul.

A köszöntők sorát Varga Szilárd Csaba, a Szatmárnémeti Református Gimnázium iskolalelkésze zárta. A hívek nevében Sándor Gyula szatmárnémeti gondnok és e sorok írója mondott köszönetet a tiszteletes asszonynak az eddigi szolgálatáért, azért, hogy felismerte: szép küldetés a végeken szolgálni, és ennek az ügynek szentelnie magát. Ez alkalomból a gyülekezet a lelkésznek emlékplakettet ajándékozott az alábbi felirattal:

„Kijelenttem a te nevedet az embereknek, akiket nekem adtál a világból... Ők pedig befogadták, és valóban felismerték ... hogy te küldtél el engem. (Jn 17,6–8) Pálffy Anna Mária lelkésznek közösségünkben végzett áldásos szolgálata 10. évének örömnepére és tiszteletére. Köszönettel és hálával az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség hívei 2023. június.”

Az istentisztelet szeretetvendégséggel zárult. Istennek legyen köszönet és hála mindenért, és imádkozunk, hogy a legközelebbi nagy örömnepünk a templomunk felavatása legyen. Isten áldása legyen lelkészünk életén és további munkásságán!

BAGOSI ILONA

Akik gondot viselnek...

Egy alkalommal, amikor a Hit-világot (a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör pénteki rádióműsora a *Vox Rádióban*) hallgattam, arra figyeltem fel, hogy a műsor utolsó perceiben egyházunk történelmének a jelenben is követhető eszményképeiről, nagyjairól volt szó, egészen pontosan Kelemen Lajosról emlékezett meg a szerkesztő-műsorvezető, Mikó Ferenc tarcsafalvi unitárius lelkész.

Beugrott nekem a hajdani teológuskori emlékem. Dr. Erdő János professzor másodéven szemináriumai dolgozatot kért tőlünk. Én *A leopoldi diploma következményei az Unitárius Egyház életére* címmel állítottam össze dolgozatomat, amelynek bibliográfiai anyagát Benczédi Pali bácsitól kaptam. Az államosított Brassai-gimnázium épületében volt az ún. akadémiai könyvtár és levéltár fiókja, a nyugdíjas teológiai pro-

fesszor, Benczédi itt nagyon otthon volt. Erdő professzor a dolgozat megbeszélése után arra figyelmeztetett, hogy keressem meg Kelemen Lajos főgondnokunkat is, mert ő még eredeti oklevelekkel is megismertethet, de közben eszébe jutott, hogy van neki egy gondja, amit meg szeretne osztani velem. Megkért engem, hogy mielőbb, talán másnap, keressem meg a katedróján (dolgozószobáján, a kollokviumi szorítójában, ahogy a kollokviumra jelentkezők nevezték). A megbeszélés időben bekopogtam hozzá, s jelentkeztem a feladatra.

– Dénes, elmegy az Unió utca X szám alá, hátul az udvarban, a földszinten az X számú ajtóhoz, itt a kulcs, és bemegy. Kelemen Lajos tanár úr a Farkas utcai Állami (Akadémiai) Levéltárban lesz ezalatt. Ne lepődjön meg, mert egy sereg kóbor macska várja magát, de ne legyen kíméletes velük, takarítsa el onnan azokat! Emelje le a kitört ablakszemes ráámát, amelyen

át bejár a városnegyed kóbormacsukahada, és a Monostor felé vezető úton, az X házszám alatt várja magát a mi bizalmas asztalosmesterünk, aki elvégzi az ablaküvegezést, amelyet ott helyben megvár Dénes, és visszaviszi a főgondnok úr lakására/szobájába. Megkérem szépen, hogy a szoba közepén lévő asztalon a hegyén-hátán fekvő irathalmazra vigyázzon, mert azokat tudatosan, gondosan helyezte oda a nagy történész. Ezekhez az iratokhoz ne tessék nyúlni! Az nem egy rendetlen iratlomhalmaz. Amikor valamelyik volt tanítványa Erdélyből vagy a határokon túlról megkeresi egy vitatott problémával, a tanár úr biztos kézzel húzza ki a halmazból a keresett/kért dokumentumot.

A „gondosan egymás fölé helyezett iratok” csak igen kis része volt annak, amiről Szabó T. Attila nyelvészprofesszor, Kelemen Lajos egyik legkedvesebb tanítványa így írt: „Személyes rábeszéléssel, tanítványai, barátai, tisztelői mozgósításával, széles körű ismeretsége felhasználásával, a napilapokban fáradhatatlan hírveréssel, az adományok jelentőségének nyilvános ismertetésével, méltatásával, kezdve a legnagyobb erdélyi családi levéltárak akkori tulajdonosain, a néhány levélből álló gyűjteményecskék birtokosáig sok-sok embert rávett arra, hogy az erdélyi múlt írásbeliségének anyagába tartozó egyéni vagy családi gyűjteményt megőrzés végett a múzeumi levéltárnak adja át”.

Így született meg Kelemen Lajos életének főműve, az Erdélyi Múzeum-Egyesület levéltára. A negyvenezer darabos gyűjteményt 1918-ig közel félmillióssá gyarapította, 1944-ben pedig már majdnem hatszázezer irata volt. Tudásának csak egy részét tudta közkinccsé tenni, mivel idejének nagy részét mások kutatásainak segítésére, adatgyűjtésre fordította. Többek között Móricz Zsigmondot is rengeteg adattal segítette 1926-ban, amikor az ismert Erdély-trilógia megírásához fogott az író. Kelemen Lajos olyan korban élt, amikor tudása ellenére is sok energiáját emésztette fel megélhetésének biztosítása.

Amikor a román akadémia az államosítás következtében átvette az anyagot, már milliós példányszámmal rendelkezett.

Kelemen Lajos, aki idén hatvan éve hunyt el (Született: 1877. szeptember 30. Meghalt: 1963. július 29.), idős korában több helyen is dolgozott: az EME államo-

sított levéltárában és az Unitárius Püspökség Levéltárában. Tevékenységének eredménye több mint négyszáz publikáció, valamint a hagyatékában maradt tizenhat jelentős munka és napló. Az utóbbi hetvennyolcvan esztendő tudományos munkáiban fontos szerepet töltött be az általa létrehozott gyűjtemény. A köteteket kitevő levelezése fontos információértékkel bír. Erdély múltjának krónikása volt, foglalkozott Kolozsvár történetével, heraldikával, egyháztörténettel, művészettörténettel.

Munkássága, szaktudása és szolgálatkészsége egyaránt nagy hatással volt kortársaira, hetvenedik és nyolcvanadik születésnapjára egy-egy emlékkönyvet állítottak össze a tiszteletére. Nyolcvanadik születésnapjára a Román Népköztársaság I. osztályú munkaérdemrendjével tüntették ki.

A gondviselésről szolt a rádióban az elmélkedés:

hogyan, miként viselt gondot Kelemen Lajos is a számára meghagyott mostoha életlehetőségek közepette Erdély történetének felbecsülhetetlenül gazdag értéktárának kincseire, hogy elérhető és biztonságban tárolt legyen az anyag, személyi kényelmére sem gondolt, egészségét sem kímélte, amikor egyetlen szobájába gyűjtötte előválogatásra a páratlan anyag újabban előkerült darabjait, hogy aztán a kutatók egymást követő nemzedékeinek rendelkezésére bocsáthassa. Lám, ilyképpen, magát nem féltve és nem kímélve, de Isten egyik teremtményének, embernek érezvén magát, vállalta, amit a Teremtő ránk bízott: nem átalított gondoskodni azokról a védte-

len állatokról, amelyekről senki más nem gondoskodott.

Szerencse, hogy akadtak még tanítványai közül szép számmal, akik mesterükre is és az általa is féltett levéltári kincsekre is gondot viseljenek.

Forrásaim

Csetri Elek: Kelemen Lajos. In: *Hivatás és tudomány. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiemelkedő személyiségei*. Kolozsvár, 2009, 243–282. o.

Jakó Zsigmond: Kelemen Lajos (1877–1963). In: *Uő: Társadalom, egyház, művelődés. Tanulmányok Erdély történelméhez*. Budapest 1997. 417–431. o.

A Wikipédia Kelemen Lajos-szócikke.

Kelemen Lajos könyvei: *Kolozsvár, Napló I., II., Művelődéstörténeti tanulmányok*

BALÁZSI DÉNES

Üstökös a Firtos felett VI.

BALÁZSI DÉNES

• Így kezdi Izsák Domokos a Petőfi Sándor halálának 89. évfordulójára írt *Ódáját* a fehéregyházi emlékünnepevényen: „Leszakadt egy nagy csillag az égről...”

A csillaghullások, üstökösjárások tápot adnak a népi hiedelemvilágnak és a horoszkópkészítésnek, azonban egy ilyen nagy tragédia után nem nyugszik meg a nemzet, nem békül ki a képzelt és kitalált magyarázatokkal. A fehéregyházi vesztes csata után színes, váratlan és hihetetlen fordulatokat kínáló legendák szöttek szárba. Nemcsak az ismert özvegy, Szendrey Júlia, de a számtalan elesett vagy eltűnt honvéd özvegye is kereste a megnyugtató igazságot, a vigasztalást.

Szólaltassuk meg Illyés Gyulát, aki elindult a fehéregyházi síkon eltűnt költő keresésére, hogy nemcsak oknyomozói, de ihletett szépirodalmi formába öntve mutassa meg Petőfi költői és emberi nagyságát nemcsak a magyar nép, hanem a minket szerető és csodáló, szabadságszerető népek számára is. A *Petőfi halála* c. munkájában Illyés felidézi Heydte ezredes vallomását:

„A bécsi császári titkos levéltárból előkerült egyetlen hiteles jelentése [t. i. a költő haláláról] azonban pontos és világos. Magyar fordításban szó szerint így hangzik: Azonnal mihelyt a felkelősereg maradványai a bekövetkezett lovassági roham után a július 31-én Segesvár mellett vívott ütközetben Héjjasfalva felé menekültek, kozákrajok keltek át Fejéregyházán és Fejéregyháza fölött a Küküllőn is, ily módon elvágták nagyon sok menekülőnek az útját; ezeket mindjárt le is kaszabolták. [...] Én [...] az országúton lovagolva a kozákok után siettem, amikor közvetlenül a forráskútnál Fejéregyháza és Héjjasfalva között, egy leszúrt felkelő tiszt mellett, aki már nadrágjáig le volt vetkőztetve, több, vérrel bemocskolt iratot láttam heverni: valószínűleg a kozákok találták azokat a tiszt kirablása közben, s megint eldobálták, mert rájuk nézve nem volt értékük. Én mégis azt hittem, meg kell nézнем az iratokat. A mellém beosztott egyik kozákkal felszedtem az iratokat, és nagyon megörültem, hogy egy akkor igen fontos okmány került a kezembe, mert az egyik irat Kemény Farkas jelentése volt Bemhez [...] a halott előttem teljesen ismeretlen volt, sovány, kicsiny, száraz arcú, nagyon határozott kifejezéssel és nagy fekete körszakállal. Nadrágja fekete pantalló volt [...]. Később, közölve velük ezeket az adatokat, tudakozódtam több felkelő tisztnél ez után a személyiség után, és legtöbbször úgy vélte, hogy a halott bizonyosan Petőfi volt.”

Az emlékhely szelleme szólal meg Szabó József *A fehéregyházi Petőfi-ünnepségek története* c. munkájá-

ban: „Fehéregyházáról érkezem, és alig kétszáz métenyire születtem attól a helyszíntől, a hol az ütközetben elesett honvédek legnagyobb része nyugszik, közel négyszázan egy hármastömegsírban. Jelenleg is itt élek. Itt nevelkedtem és játszadoztam a pajtásokkal, az emlékhely közelében. A névtelen hősök és Petőfi emléke iránti tiszteletet nem csupán szüleimtől, tanítómtól örököltem, hanem az emlékhelyhez érkező több ezer látogatótól is.” A *Művelődés* lapban közreadott tanulmány szövegéből idézzük az első ünnepély és szoboravatás történetét:

„Az emlékművet és a szobrot 1897. július 31-én avatták fel egy ezreket megmozgató országos ünnepség keretében. Ez a nap indította el a megemlékezések, a Petőfi-ünnepélyek sorát. A nagy nap eseményeiről a korabeli lapok sem feledkeztek meg. A *Vasárnapi Újság* 1897. augusztus 8-i számából idézek: »Július 31-én, a segesvári ütközet negyvennyolcadik évfordulóján, ünnepi zajtól volt hangos a Nagy- Küküllő különben csendes, nyugalmas völgye Fehéregyháza és Segesvár között. Mint valami búcsújáróhelyre, zarándokolt oda az emlékeztető napon a nemzeti kegyelet. Fehéregyháza lankás mezején koszorú és virágdísz borította a névtelen hősöknek immár méltó, díszes emlékekkel megjelölt közös sírját, kik ott estek el a költővel együtt, s kiknek ifjú szívéből ott folyt ki a vér a harc mezején. Segesvár bástyájának festői magaslatán, magyar szívek dobogása, az édes magyar szó zengése s mozsarak durrogása közben hullott le a lepel Petőfi ércszobráról. A tüneményes pályafutású, lánglelkű költő mitikus alakja büszke fenséggel jelent meg újra a részben idegen nyelvű nép között, hogy halhatatlan őrszemként most ott a bástya fokán öröködjék a magyar nép, a magyar haza szent ügye fölött, a miért negyvennyolc évvel ezelőtt odalenn, a völgyi síkon ifjú életét áldozta.«

Ez alkalomból Jókai Mór, a Petőfi Társaság elnöke írt köszönő levelet Balás Imre lelkipásztornak. Mindkét helyszínen olyan személyiségek jelentek meg, mint: Sándor László, Nagy-Küküllő vármegye főispánja; Szász Gerő református esperes; Gyulai Pál történész, író és költő; Bartók Lajos költő, drámaíró és szerkesztő; Pósa Lajos költő, meséíró és dalszerző; Eszterházy Kálmán politikus; Mikó Árpád, Udvarhely megye főispánja; valamint Ugron Gábor székely politikus, országgyűlési képviselő.”

Azt az ünnepséget, amelyen Izsák Domokos is részt vett, imígyen rögzítette a Székely Közélet 1938. augusztus 13-ai száma:

„Több ezer főre menő tömeg felvonulásával róttá le a magyarság az idén is Petőfi és a névtelen honvédek

síremlékénél a hála és a kegyelet adóját. Az emlék-ünnepély a rendezőbizottság által kiadott program szerint folyt le. Az Imnul Regal eléneklése után a bevezető imát ezuttal is Nagy Béla sighthisoarai unitárius lelkész mondta el. Énekszámokkal szerepeltek a sighthisoarai magyar kaszinó dalárdája, a teiusi rom. katolikus dalárda, a sighthisoarai református vegyes- és férfikar s a mi Székely Dalegyletünk.

Az emlékbeszédet Lévai Lajos dr., a ref. tanítóképző intézet tanára mondta. A mélyen szántó, megható beszéd találó módon utalt arra, hogy azon a helyen, ahol Petőfi sírja áll, három nemzet találkozik: románok, szászok és magyarok s el kell jönnie az időnek, hogy egymás marcangolása helyett megértőleg nyújtson egymás felé baráti kezét ez az itt élő három nemzet.

Petőfi verseket szavaltak: Imets Béla – *Egy gondolat bánt engemet*, Bartos Albert – *Magyar ifjakhoz*, Bokor Dénes – *A rab* c. verseket, mindeniket a közönség tapsa jutalmazta. Egyik leghatásosabb száma volt az ünnepségnek az odorheui Ifjúsági Keresztény Egyesület szereplése, amelynek tagjai Petőfi *Jövendőlés* c. versét szavalókórusban adták elő.

Meglepően kedves és értelmes szavalókórusban szerepelt kilenc székely alkalmazott, ifjak és férfiak, akik Sighthisoara-n szolgálnak. Megható volt a néphez intézett kiáltásuk:

Románnak, magyarnak, székelynek, szásznak
És ezernyi más küzdő embertársnak
Adott hazát e föld
S közös sorsunkká tette,
Hogy harcolva kenyérért, létéért, erdővel, földdel
Szebb jövőt építsen munkás két karunk.
Petőfi! Mi e népek közül a székelyek vagyunk,
Hisszük, hogy a népek között
Megértésre vágnak az élők.

Lapunk más helyén közöljük azt az *Ódát*, amelyet mint saját szerzeményét, a műsor egyik legnagyobb számaképpen Izsák Domokos bentidi harisnyás székelykiszgazda szavalt el, óriási lelkesedést és szünni nem akaró tapsot keltve, teljesen elfogulatlan, öntudatos és művészi hanghordozású előadásával.

Az ünnepély befejező része az emlékmű megkoszorúzása volt. Az EMKE nevében Bartha Ignác cluji ügyvéd, a Magyar Dalszövetség nevében dr. Voszka István, a Székely Dalegylet nevében Kerestély Gyula, a brasóvi magyar munkások és alkalmazottak nevében Kiss Gyula, a sighthisoarai székely társaság nevében dr. György Zsigmond és az ottani Magyar Kaszinó nevében dr. Rózsa Sándor tettek le koszorút a síremlékre.”

Az erdélyi sajtóorgánumok között fontos helyet elfoglaló *Brassói Lapok* is beszámolt az 1938. augusztus 1-jei ünnepségről. A *Székely Közélet* nem említi a hódolat koszorúit elhelyezőinek felsorolásakor, hogy „A fiatal erdélyi írók koszorúját Bányai László helyezte el ... a fiatal magyar értelmiség hódolatát fejezve ki a

költőnek, aki minden nép szabadságáért életét adta.” Vagy ugyancsak a BL említi, hogy „A marosvásárhelyi magyar dolgozók nevében Bodó Mihály, a brassói munkások és székely alkalmazottak nevében Kiss Gyula beszélt”.

A Bányai László és MADOSZ-os köre erdélyi tevékenységének megítélése történelmi távlatból nézve összetettebb, mint azt sokan gondolták. Főcze János *Moszkva trójai falova? A MADOSZ a két háború közötti Erdélyben* c. tanulmánya rávilágít a Petőfiért és a magyar hagyományokért lelkesedő ifjak ezen csoportjának helyzetére: „Moszkva stratégiai érdekeinek megfelelően mozgó csoportosulást látunk, de ha közelebbről [megvizsgáljuk], akkor útkereső fiatalok összefonódó életútjai bomlanak ki előttünk, akiknek egyrészt nyomta a vállát a kisebbségi sors és a maguk vállalta népszolgálati feladat, másrészt pedig egy utópia felé fordulva remélték feloldozni azt, ami talán feloldozhatatlan.”

A *Brassói Lapok*nak a fehéregyházi Petőfi-ünnepségről közölt tudósításának zárómondata nagyon beszédes: „Az idei Petőfi-ünnepély a nép ünnepélye volt. Boldogító érzés volt látni az ünnepségre gyülekező ezreket, a zarándokokat, akik a kisebbségi magyarság minden rétegét és irányzatát képviselve Petőfi sírjánál a magyar demokrácia s a népek megértése mellett tettek hitet. A páratlan s magyar egységre törekvő rendezésért a segesvári Magyar Kaszinó hálát és elismerést érdemel.” (1938. augusztus 3.)

„Ötezer néma zarándok Petőfi fehéregyházi emlékműve előtt... Petőfi élete a legnagyobb és legrágóbb magyar testamentum – mondotta az ünnepi szónok, Lévai Lajos dr., az udvarhelyi református tanítóképző intézet tanára. [...] utolsó számként Izsák Domokos, egy őseréjű harisnyás székely saját ódáját szavalta el Petőfi emlékére.”

Izsák Domokos *Ódáját* az emlékünnepélyen elhangzott szónoklatok tartalmi összefoglalásának is tekinthetjük.

A magyar és világirodalom egére Arany János által röpitett üstökös szimbólum nem jutott a hullócsillagok sorsára, röppályáján napjainkban is fáradhatatlanul száguld a zseniknek fenntartott végtelen kozmikus tereken.

Eddig Petőfi és a névtelen honvédők áldozati helyéhez jöttünk, hogy lerójuk tiszteletünket és hódolatunkat. A test elporlad, hogy a mag, az eszme kicsírázzon, feltámadjon, éljen a határtalan, halhatatlan lélek törvénye szerint.

(Folytatás következő számunkban.)

SZERETETSZOLGÁLAT

Az ukrajnai háborús menekültek segélyezéséről V.

• Az ukrajnai háború kitörését követő napokban a Magyar Unitárius Egyház és a keretében működő Gondviselés Segélyszervezet megkezdte a háború menekülteinek és helyben maradó rászorultjainak segélyezését. Előző beszámolóinkban összefoglaltuk a háború kezdetétől a múlt év végéig megvalósult célirányos tevékenységeinket. Az alábbiakban folytatjuk a beszámoló sorozatot, összegezve az idei év fejleményeit (a 2023. január 1. – július 21. közötti időszakból). Segélyszervezetünk Facebook-oldalán mindezekről alkalmi híradásokat, fényképeket és videóriportokat közzeltünk. (Forráshely: <https://www.facebook.com/Unitarius.Gondviseles.Segely-szervezet>)

Adományszervezés

A háború kezdetekor felhívással fordultunk az adakozó szándékú személyekhez, egyházközsegekhez és cégekhez a rászoruló ukrajnai embertársaink segélyezése céljából. Ezúton is megköszönjük az eddigi támogatásokat! A Kárpát-medence-szerte, valamint az Amerikai Egyesült Államokban élő unitárius és más felekezetű adományozók, továbbá más szervezetek és magánszemélyek pénzádományai 2023. július 21-ig elérték az 1 342 000 lejt (= 107 450 000 Ft, azaz 293 000 USD) összértéket. Ez nem tartalmazza a felajánlott természetbeni adományok, az ingyenesen biztosított tárgyi feltételek és szolgáltatások becsült értékét, ami szintén komoly nagyságrendet képez. Az alábbiakban ismertetett segélyezési tevékenységeinkre a háború kezdete óta eltelt 15 hónapban összesen 1 163 000 lejt (= 92 940 000 Ft, azaz 254 000 USD) költöttünk. Továbbra is várjuk a felajánlásokat, biztosítva azok rendeltetésszerű felhasználását.

Szállás, étkeztetés és egyéb szolgáltatások menekülteknek

A háború kezdete utáni hetekben, hónapokban Kolozsváron hetven ukrajnai menekült személyt fogadtunk be az egyházi épületeinkbe. A szállás és étkeztetés biztosítása mellett természetbeni adományokkal, orvosi ellátással, állasközvetítéssel, szakmai tanácsadással és alkalmi ügyintézkedésekkel is igyekeztünk segíteni vendégeinknek. Közülük többen is szervezőtársunkká váltak, akik által közvetlenül és hatékonyan

tudunk kapcsolatot tartani az ukrajnai menekültcsoportokkal, ugyanakkor közösen valósítottuk meg az eddigi hét segélyszállítványozásunkat Dél-Ukrajnába.

Oktatási és közösségi tevékenységek

Segélyezési programjaink sajátos színterületként 2022. április 5-én Kolozsváron ukrán nyelvű óvodai csoportot indítottunk a Kolozsvári Unitárius Bölcsőde épületében. A huszonöt menekültgyermek foglalkoztatására két óvónőt alkalmaztunk, akik szintén ukrajnai menekültek. A János Zsigmond Unitárius Kollégium egyik osztálytermében 2022. június 15-én elemi iskolai csoportot indítottunk huszonkét ukrajnai kisiskolás számára, akik oktatására két ukrajnai tanítónőt alkalmaztunk. Tavaly ősztől bérelt helyiségekben biztosítottuk ezen csoportok működtetését. Az elmúlt tanévre Ukrajnából szereztünk be egy-egy teljes körű tankönyvcsomagot az általunk működtetett elemi iskolás csoportnak, hogy a gyermekek hazájuk tanrendjének megfelelően tanulhassanak.

Segélyszállítványok

Segélyszállítványaink két fő iránya változatlanul Kárpátalja és Dél-Ukrajna.

2022 márciusa és decembere között Kárpátaljára hét segélyszállítványt juttattunk el. A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodája az átvett adományok egy részét az általa működtetett menekültközpontokban több ezer menekült segélyezésére fordította, a többit pedig továbbította a harcok által közvetlenül érintett kelet-ukrajnai övezetekbe. Alább összefoglaljuk az idei segélyszállítványaink lényegesebb adatait.

A nyolcadik segélyszállítványunkat 2023. április 13-án vittük el Beregszászra, a következő tartalommal: egy 18 kW teljesítményű áramfejlesztő, egy raklapnyi konzerv és étolaj, harminc darab érszorító (tourniquet), négyszáz darab viaszgyertya. A segélyek átadását követően egyházunk és segélyszervezetünk küldöttségét a Kárpátaljai Református Egyház vezetői, Zán Fábrián Sándor püspök és Nagy Béla főjegyző tájékoztatták a kárpátaljai magyar nemzeti közösség helyzetéről és a háborús állapotokról. Másnap a Kárpátaljai Református Egyház beregszászi szociális léte-

sítményeit látogattuk meg, köztük a háborús menekülteknek fenntartott egyik szálláshelyet. Alkalmi küldöttségünk tagjai: Kovács István püspök, Sándor Krisztina főgondnok, Nagy Gizella, a nemzetközi unitárius univerzalista nőszövetség (International Convocation of Unitarian Universalist Women) vezetőségi tagja, Abonyi György, a Gondviselés Segélyszervezet magyarországi tagozatának elnökségi tagja és Szabó László, a Gondviselés Segélyszervezet elnöke.

A kilencedik segélyszállítmányunk 2023. július 5-én érkezett meg Kárpátaljára. A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodájának Gelénesen átadott szállítmány tartalma: egy raklapnyi (kb. 1000 kg) konzerv, 205 darab érszorító (tourniquet), gumicsizmák és tisztálkodási szerek. Alkalmi küldöttségünk tagjai: Vagyas Attila, a Gondviselés Segélyszervezet alelnöke, valamint Sztranyiczki Zsófia, a nemzetközi unitárius univerzalista nőszövetség ügyvezető igazgatója.

Segélyszállítmányaink másik iránya Dél-Ukrajna, ahonnan több menekültcsalád is a kolozsvári egyházi épületeinkben lelt menedékre és vált segítőtársunkká különféle szervezési területeken. Elsősorban általuk tájékozódunk az Odessza és Mikolajiv környékbeli szükségletekről, amelyek szerény enyhítése céljából a

múlt év végéig hat alkalommal juttattunk segélyszállítmányokat ebbe a térségbe. Novemberben a kelet-ukrajnai Harkivba is sikerült eljuttatnunk egy kisebb segélyszállítmányt.

A hetedik dél-ukrajnai segélyszállítmányunk 2023. június 21–25. között ért célba a következő városok kórházaiba és rászorultjaihoz: Mikolajiv, Ljubasivszka és Herszon. A szállítást ez alkalommal is önkéntes munkatársaink, Szkalszkij Vladimir (Kolozsváron élő menekült) és Kiss Olivér (a *Szabadság* újságírója) vállalták Kolozsvár–Odessza–Mikolajiv veszélyes útvonalán. A bombatalálattól tavaly megrongálódott mikolajivi kórháznak átadott – 14 700 USD értékű – áramfejlesztőt a kolozsvári Phoneo Egyesülettel közösen vásároltuk. A ljubasivszkai kórházba eljuttatott 7000 USD összértékű hemodialízis-oldatot a Terumedical gyógyszergyár adományozta. Emellett a Kolozsvárra menekült ukrajnai nők egy csoportja által készített adományok is eljutottak Herszonba a segélyszállítmányunk részeként.

A fentiek megvalósításáért köszönetet nyilvánítunk minden támogatóknak és partnerszervezetünknek!

Kolozsvár, 2023. július 21.

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE

NŐK VILÁGA

Vízkapu

Víz és kapu. Fontos, nagyon fontos mindkettő az életünkben. Igazán akkor fáj a hiányuk, ha elapad a víz, ha egy kapu becsukódik előttünk.

A szentivánlaborfalvi paplakon születtem 1954-től. Mivel nagy hófúvás volt, édesapám nem tudta Fecske lovát befogni, hogy édesanyámat levigye az uzoni bábához. A nagy hófúvás eltorlaszolta a nyílkaput, nem lehetett kijutni rajta. Így Kis Rózsika néni helyi bába segített a szülésnél édesapámmal együtt.

Kedves emlékeim közé tartozik a vízkapu. Miért van a székely építészetben vízkapu? Édesapám szavára emlékezve, ha tűz ütött ki valamelyik házban, istállóban, nemcsak a főbejáraton, hanem a vízkapukon is hordhatták a vizet oltásra. A víz nélkülözhetetlen volt a háztartásban, állatok etetésében. De megessett, hogy a kútba macska esett, vagy beleszakadt a vödör. Ilyenkor jól fogott a vízkapu, amelyen át el lehetett jutni a patakhöz. Gyermekként a vízkaput más célokra is használtuk: milyen jó volt átmenni a szomszédokhoz! Felfele, a paplak mellett Bedő Ilonka nénihez mehettünk. Béla fia később elzárta az átjárót, de Buzogány-Csoma tiszteletesék új kaput nyitottak a paplak előtti kertből. Milyen boldogan mentem át a vízkapun a harmadik szomszédba, Bedő Feriékhez!

Innen Daragics bácsiékhoz lehetett átmenni: a ház első felében levő szobában kezdtem az óvodát, ahol édesanyám tanított. Itt éltem meg, hogy édesanyámat kitették a tanügyből, mondván mint papné nem taníthat. Keserves tíz év után vették csak vissza. Tovább haladva lefele az egykori néptanács udvarához nyílt a vízkapu, ahol gyermekkoromban a kilakoltatott Búcs Bálint és családja élt. (Búcs Páll Ferenc malomtulajdonos veje volt.) Utánuk Bíró csendőrörmes-ter és családja, valamint Wilmann Jenő és családja lakott. Erről a telekről a Bába családhoz juthattam át.

Azóta sok víz lefolyt a Feketeügyön. Sok kapu, akár vízkapu is, bezáródott előttem. Fáj minden kapu bezárulása, legyen szó az élet bármely területére nyíló egykori vagy mai kapuról. Múlik az idő.

Megvolt az ötvenedik érettségi találkozó. Hál'Istennek, mi, a 2. számú sepsiszentgyörgyi líceum 1973-ban érettségizett két magyar osztálya, kiadhattunk egy emlékkönyvet is. Mára bezárult a 2-es sz. líceum épületének kapuja is, amelynek jogutódja ugyan a Mikes Kelemen-líceum, ma a Mihai Viteazul Főgimnázium nevet viseli. Fáj, hiába tudom, hogy kompromisszumos megoldás eredménye volt az egykori iskolám elvétele, átszervezése. Segíts, Istenem, vidámabban megélni a hátralevő időmet!

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

Polarizálódó-e az ifjúság?

NAGY NORBERT

• A nyár annak a bizonyossága, hogy az ifjúság működése jól láthatóan különbözik a társadalom tendenciáitól. Ahogyan a nyár megtelik gyerektáborokkal, egyletes rendezvényekkel, és egyre több időt tölthetünk fiatalokkal, egyre inkább bebizonyosodik, hogy ők őriznek még valamit az élet nagy titkából. Mintha az ifjak közösségei kevésbé polarizálnának. Pedig lassan már nincs olyan területe a társas kapcsolatokra épülő társadalmaknak, amelyben ez a jelenség nem mutatkozna meg.

Erről a folyamatról tartottak konferenciát július 2–9. között Amszterdamban, amin a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetet képviselő két hallgató egyikeként lehetőségem adódott az International Reformed Theological Institute (IRTI) Nyári Egyetemén részt venni. Az egy hétig tartó konferenciajellegű rendezvény fő témája a polarizáció volt. A viszonylag új fogalom köré felépített előadásokban főként arra a kérdésre keresték a választ, hogy mit tud tenni az egyház korunkban, amikor a polarizáció állandósulni látszik. Ahogyan a napok elteltével egyre többet tudtunk meg arról, hogy pontosan mit értünk e fogalom alatt, egyre nyilvánvalóbbá vált számomra, hogy a megoldást és a választ a konferencián hiába keressük, nem fogjuk megtalálni.

A hazautazást követően azonban, amikor belesöpöpentem a nyári rendezvényeken részt vevő ifjak sokaságába, mintha minden megvilágosodott volna bennem. Azt vettem észre, hogy a fiatalok csoportjai és közösségei mintha érintetlenek lennének még mindattól, amit a való életben a felnőttek által meghatározott társadalmakban a békesség lehúzó hínárjaként tapasztalunk, és amit polarizációnak nevezünk.

A konferencián elhangzott előadások alapján polarizáció alatt azt a folyamatot értjük, amelyben emberi csoportok vagy egyének a saját értékeik elvesztésének félelmétől elkezdnek más csoportokat vagy embereket démonizálni és rossz színben feltüntetni. Mindennek a kiindulópontja általában egy olyan konfliktus, amelynek mértékét később nemcsak, hogy túlszárnyalják, hanem amelyről meg is feledkeznek akkorra, amikor a polarizálódás állandósul. Mindez azért történik így, mert az egymásnak feszülésben a védekezési mechanizmusok is beindulnak, a saját értékek elvesztésének lehetősége felett érzett szorongás miatt pedig egy olyan ellenfolyamat következik be, ami által az emberek megfosztják magukat a lehető-

ségtől, hogy megérthessék a másik fél nézeteit. Ezzel pedig a csoportok vagy egyének álláspontja észrevétlenül alakul át védekezésből támadássá.

A polarizáció folyamata a különböző egyházakban is könnyedén tetten érhető. Nem is kevés az olyan téma, amely megosztó, amely az adott egyházon belüli tagokat is, és az egyházakat is szétválasztja egymástól. A konferencián bemutatott új elmélet szerint ezen összetűzések mögött főként annak a félelme áll, hogy az egyik oldalon álló fél számára kiderül saját igazának megkérdőjelezhetősége, és ezt nem képes elfogadni.

Ez a nagy félelem a felnőttek világában mutatkozik meg leginkább. A társadalmunk egy olyan földrajzi, történelmi, de még globális kontextusba is van ágyazva, hogy mire annak tagjai elérik a felnőttkort, legtöbben képtelenek már általános félelmek és rettegek nélkül élni. Így az ember saját igazának páncélja mögé bújva próbálja túlélni az őt ért hatásokat. Csak-hogy az élet többről szól, mint a túlélésről. Az élet az, amit nyáron egy-egy rendezvényen az ifjúság megmutat.

Látott-e már valaki olyan ifjakat, akik nem voltak formálhatók? Akik az utolsó utáni percig is makacsul kitartottak saját igazságaikból épített várak mellett? Vagy jóval inkább az jellemző rájuk, még legelutasítóbbakra is, hogy előbb-utóbb megfontolóra veszik, amit szüleik, barátaik, ismerőseik mondanak. Mert valahogy még nem alakult ki bennük ez a folyamatos védekezés, ez az óriási félelem, ami a társadalomban eluralkodni látszik, hogyha megfosztják őket saját értékeiktől, akkor semmik lesznek. Ők még biznyságtevői annak, hogy az életben nincsenek kész és végleges válaszok. Hogy sem a világ, sem a vallások nagy kérdései még nem lezártak. Ők még őriznek valamit a titokból. A titokból, ami ősidők óta létezik, és ami bármilyen rajtunk eluralkodó tendencián, mint például a polarizálódás, képes győzelmet aratni. Mert az ifjú azáltal aratja folyamatos győzelmeit, hogy nem ragad meg kudarcaiban. A saját igazságainkból épített mécses összetörhet. De az ifjak megtanítanak hinni abban, hogy a láng fontosabb. Megtanítanak arra, hogy érdemesebb a közös pontok keresése annál, mintsem hogy félnék egyéni megrögzöttségeink elvesztésétől. Az ifjak megtanítanak, hogy a polarizáció olyan folyamat, amely vereséggel is legyőzhető. Mert pont az egyéni igazságaink sebezhetőségében rejlik a titkok titka.

A püspöki vizitációs jegyzőkönyvek titkai

• Idén jelent meg Molnár Lehelnek, egyházunk főlevéltárnokának *Az unitárius püspöki vizitáció rendszere a korai újkorban* című könyve, amely a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtára sorozatának tizedik darabja, és a szerző doktori disszertációjának könyvbe szerkesztett változata. Az alapos és szerteágazó kutatás eredményeit tartalmazó kötetet június 8-án a Vallásszabadság Házában mutatta be Szigeti Molnár Dávid, a Szegedi Tudományegyetem adjunktusa, a kötet lektora. Köszöntőt mondott Kovács István püspök, aki üdvözölte a tudományos megvalósítást, és az egyház- és magyarságtörténet iránt érdeklődők figyelmébe ajánlotta a kötetet. Kovács Sándor teológiai tanár, megbízott könyvtáros méltatta a szerzőt, majd ismertette a könyv születésének hátterét, beszélt arról a közös munkáról, amelyben több szakember bevonásával a fent említett könyvsorozatban immár tizennégy tekintélyes kötet született.

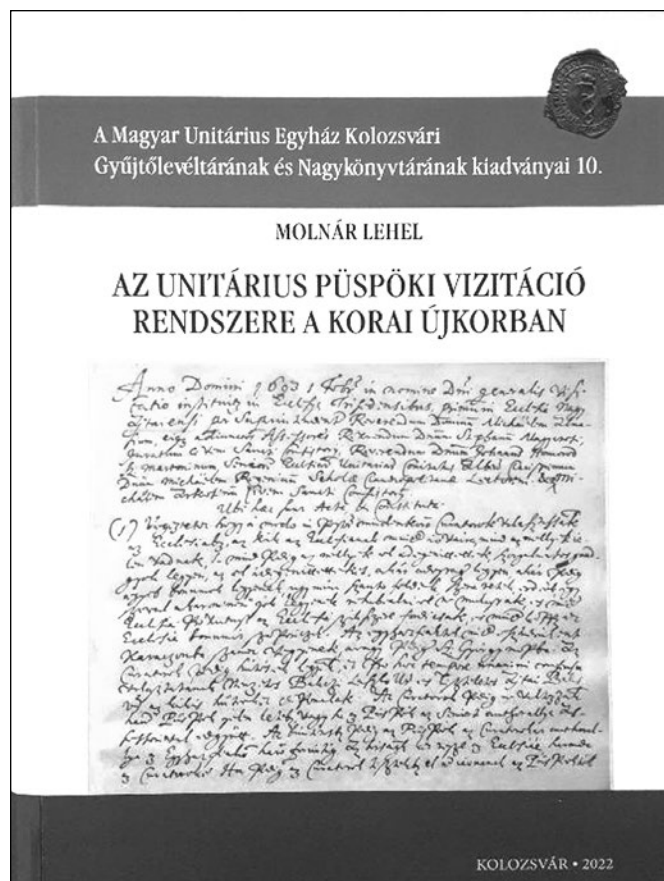
Molnár Lehel könyve két fő részből áll: az első rész az egyház 17. századi és 18. század eleji történetét ismerteti a püspöki vizitációk tükrében. Ezt a monografikus részt követi a forrásközlés.

A szerző sok érdeme és eredménye közül csak néhányat emelünk ki. Molnár Lehel az 1614-es megyesi országgyűlés iratait tanulmányozva rájött, nem lehet véletlen az unitárius püspöki vizitációs rendszabály 1614-es megalkotása. A könyv szerzője korábban közölt tanulmányaiban is foglalkozott az unitárius püspöki vizitációkkal, illetve a Keserői Dajka János református püspök vezényletével lezajlott rossz emlékű háromszéki püspöki egyházlátogatással. Nem titok, hogy a református vizitálás célja az volt, hogy a sajátos szimbiózisban élő reformátusokat és unitáriusokat szétválasszák, valamint minél több unitárius gyülekezetet térítsenek át. Molnár Lehel kutatásai végleg eloszlatták azt a toposzt, amely szerint 62–70 gyülekezetet térített volna át Keserői Dajka. Korabeli források (a Brandenburgi Katalinhoz folyamodó unitáriusok tanúvallomásai, levelezések stb.) újra- és kiértékeléséből arra következtetett, hogy Háromszéken 14-15 gyülekezetről lehet elmondani, hogy volt vagy van unitárius múltja.

A század másik fontos eseménye Erdély Habsburg-fennhatóság alá kerülése: ezután kapták vissza az unitáriusok Háromszéken a vizitációs jogot. Ennek eredményeképpen Almási Gergely Mihály püspök 1693 elején meg is látogatta a megmaradt háromszéki gyülekezeteket. A vizitációról részletes jegyzőkönyv készült, a kötet második részében ennek igen alaposan jegyzetelt átírása, kritikai kiadása olvasható. Almási püspök látogatásának jegyzőkönyve azért is jelentős, mert nemcsak a gyülekezetekre vonatkozó

adatokat (pl. ingó és ingatlan vagyron részletes, leíró leltára), hanem különféle határozatokat is tartalmaz, amelyek révén megismerhetjük az egyház korabeli működését. Makrotörténeti érdekesség, hogy a jegyzőkönyv megőrökíti az egyes gyülekezetek világi vezetőinek, papjainak és iskolamestereinek a neveit is. A jegyzőkönyv tartalmazza a *numerus auditoriumot*, ami feltételezhetően a templomba járó családfőket jelentette. Ebből következtetni lehet a családtagok számára, végső soron a gyülekezet lélekszámára. Molnár Lehel igen időigényes összehasonlítások és számítások elvégzése után táblázatokban ismerteti a korabeli Erdély unitáriusainak feltételezhető számát, illetve az egyházkörök gyülekezeteinek lélekszámát is. A korabeli népszámlálási adatok alapján olyan demográfiai összefüggéseket is feltár a kötet, hogy adott településtípusokban hány százalékban éltek unitáriusok, valamint más felekezetűek, magyarok és románok. Ezirányú számításai is meglepő újdonságokkal szolgálnak: a 18. század közepén az unitáriusok zömmel nagy lélekszámú településeken éltek, tehát városokban és nagyközségekben. Ez a megállapítás napjaink adatait vizsgálva is meglepő.

Egy ilyen régi és adatokban gazdag szöveg, mint ez esetben Almási Gergely Mihály püspök vizitációjának jegyzőkönyve, igazi kincsesbánya a különféle tudományágak kutatói számára. (U. K.)

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Június 21–25. között Kovács István egyházfő képviselte a Magyar Unitárius Egyházat az amerikai egyesült államokbeli Unitárius Univerzalista Egyesület éves közgyűlésén Pittsburghben.**

• **Július 9-én Kovács István püspök, Farkas Emőd főgondnok és András Benedek főjegyző fogadta Románia nemrég kinevezett egyházügyi államtitkára, Ciprian-Vasile Olinici látogatását.** Az együttműködés lehetőségeiről folytatott beszélgetés után a kolozsvár-belvárosi unitárius egyházközségben tartott istentiszteleten vettek részt, ahol a szászéki szolgálatot Rácz Norbert Zsolt helyi lelkész végezte.

• **A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának évzáró és ballagási ünnepsége június 25-én volt Kolozsváron, a belvárosi unitárius templomban.** A szászéki szolgálatot dr. Czire Szabolcs lelkész, teológiai tanár végezte, majd dr. Koppándi Botond Péter teológiai tanár mutatta be a két végzős hallgatót, jövőbeli lelkészt: Lőrinczi Alpárt és Szakács Györgyöt. A végzősök nevében Lőrinczi Alpár mondott köszönetet mindazoknak, akik mellettük álltak az elmúlt évek kihívásaiban és örömeiben. A teológiai hallgatók nevében Lőrincz Eszter köszöntötte a végzősöket. A kolozsvár-belvárosi unitárius gyülekezet és közösség nevében Rácz Norbert Zsolt helyi lelkész szolt a ballagókhoz. Őt követte Demeter Sándor Lóránd, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének elnöke. Az ünnepség egyik legmeghittebb része volt, amikor a teológiai intézet átadta a két végzős diákot az unitárius egyháznak, és ajánlotta őket teljes bizalommal a lelkészi közösségbe. A Magyar Unitárius Egyház nevében András Benedek főjegyző köszöntötte őket, majd vállukra helyezte az ULOSZ által ajándékozott palástot.

• **Balázs Tamás lelkész negyvenegy év szolgálat után június 30-án vonult nyugdíjba a Magyar-szovátai Unitárius Egyházközség lelkészi állásából. A főhatóság részéről Kovács István püspök, az egyházkör részéről pedig Csécs Márton Lőrinc esperes méltatta.**

Egyházköri hírek

• Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

„Magas hegyre menj fel, ki örömhírt viszel Sionnak, kiáltás erősen... Itt van Istenetek!” (Ézs 40,9) E bibliai gondolattal hívta találkozásra a híveket a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör vezetősége július 8-ára, a Vadas-hágó tetején tartott Vadasi Unitárius Találkozóra. A több évtizedes hagyománnyal rendelkező találkozó szervezője idén a Nagyajtai Unitárius Egyházközség volt. Az ünnepi esemény istentisztelettel kez-

dődött, a szászéki szolgálatot Fekete Levente nagyajtai lelkész végezte. A Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör nevében Biró Attila esperes és Demeter Zoltán felügyelőgondnok köszöntötte a jelenlévőket, majd a nagyajtaiak átadták a találkozó vándorzászlóját a jövő évi találkozót szervező sepsikőröspataki egyházközség képviselőinek. Az alkalom kulturális műsorral és közös ebéddel zárult. Közreműködött a nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör és az árkosi rezesbanda.

• Küküllői Egyházkör

Július 3–9-én a küküllődombói egyházközség gyermekei táboroztak. A hét nap alatt bibliaismereti, anyanyelvi és kreatív foglalkozásokon vettek részt. A tábor eredményes kivitelezésében derekasan részt vállaltak a gyülekezet pedagógusai és hívei, valamint egyletes ifjai, akik tudásukkal, önkéntes munkájukkal és anyagiakkal támogatták a tábort.

Július 15-én Küküllődombon tartották a Küküllői Egyházkör találkozóját. Az istentiszteletet Kiss Sándor Loránd nyárádszentmárton–csíkfalvi lelkész végezte, a kántori teendőket pedig Morár Noémi Renáta, a helyi gyülekezet énekvezére látta el. Az esemény a részt vevő gyülekezetek bognácsfőztjeinek értékelésével és díjazásával folytatódott, majd szabadtéri könnyűzenei koncerttel, amelyet Bényi Balázs és Miklós János biztosított. A részt vevő egyházközségek szebbnél szebb kézműves termékeket állítottak ki: kézimunkákat, saját készítésű gyertyákat és festett tárgyakat. A legkisebbeket arcfestés és hintós sétatökcsikázás várta.

• Székelykeresztúri Egyházkör

Július 2–5. között ünnepsorozat szervezésével emlékezett meg Csehétfalva unitárius gyülekezete az idén kétszáz éves templomáról. A július 2-i hálaadó istentiszteleten Kovács István püspök végezte a szászéki szolgálatot. Az egyházi beszédet követően Lőrinczi Lajos helyi lelkész, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója köszöntötte az egybegyűlteket, és ismertette a templom történetét. Beszédében arról is beszámolt, hogy az Egyházügyi Államtitkárságnak, Hargita Megye Tanácsának és jóakarátú támogatóknak köszönhetően az elmúlt évben sikerült újrafedni a zsindeyes tornyot, illetve felújítani a templom tetőszerkezetét is. Ezt követően a házigazda lelkész megnyitotta az Orbán Balázs-émlékszekértúrát és a III. Csehétfalvi Népfőiskolát. A templomi ünnepség végén a csehétfalvi születésű Balázs Antal farfaragó mester egy általa készített kopjafát adományozott az egyházközségnek. A vasárnapi ünnepség szeretetvendégséggel és a Serittő néptáncsoport fellépésével, majd táncszalaggal zárult.

... a többi (stb.) Észak (röv.)	▼	Érdemes (személy) Szekrényben van!	▼	Jogvita Ideges, dühös lesz	▼	Torony falai! Elrabló, elorzó	▼	Kétszer öt 5.	▼	Fő tartó- építmény Kálium, nátrium	▼	Patára erősítik Tégla- darab!
1.	▶							M				
Szakács- segéd	▶	Tévesen feljegyző 6.					Arra a 24 órára eső ... Sámuel (király)					
	▶			Pattogni kezd! 4.					Az anya párja Firenze központja!			Kötőszó 2.
A termé- szetes számok halmaza	▶	3. Teher- szállító			T			E		Páratlan píton! Ibériai férfinév		
Liftben található!	▶		A szélein araszoló! Idősebb asszony			Kettős földrész Arzén- adag!						
Hideg ég- övi fűves mezőség	▶					Jellem- zőiben hasonló Eszes						
Kávésze- mek! Női név (febr. 8.)	▶		Fém- huzal Némán kilépő!						Szinte túl! Vasalási művele- tet végez			Ipszilón Három- színű zászló
	▶					Nyírbátor közeli község Íz, pép						
Fonalat erősít	▶				Orvos (bízal- masan) Római 99					Orrjárat része! Ama tárgyakat		
Ugyanott (röv.)	▶		Egyféle alvóruha Nyílvég!									Kissé szűkítő! Inni adó
	▶			Kettős betű			Listához hozzáad	F				A
Egyik évszakra vonat- kozó	▶	K			L	Kutya Össze- vissza rúg!		Sport- fogadás Némileg felöklet!				Thai földi és szaúd- arábiai autójelzés
1. Egyházunk 20. püspöke. 2. Itt született 1786. augusztus 26-án. 3. 1843- ban e hónap 9. napján halt meg Kolozsváron. 4. Itt szentelték pappá. 5. Az unitárius kollégium- ban e tárgyakat tanította. 6. E tisztséget is betöltötte.			Dobogós sportolók díszei						Hideg (német) Üres lak!			
						Kellemes szagú Majom- fej!						
			Nagyon öreg		I							

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter fő-szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Nagy Norbert (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Remélem, izgalmas a vakáció, és sokat olvastatok, játszottatok és neveltetek pajtásaitokkal. Sikerült-e teljesítenetek a nyárra kiadott házi olvasmányokat, feladatokat? Tudom, milyen érzés, ha az embernek szegezik ezt a kérdést, én is szembesültem vele egykori nyarakon, de higgyétek el, jobb időben nekilátni a teendőinknek.

Augusztus 20-ai nemzeti ünnepünkön biztosan szó lesz a templomban is az államalapításról, I. Szent István királyról, és úgy gondolom, e jeles napon sokat

tanulhattok a történelmünkről. Ebben a hónapban könnyed feladatsort állítottam össze, amely révén kutathattok, és gyakorolhatjátok az olvasást is.

Tudjátok-e, hogy mikor van a ti saját, kreatív időtök? Tulajdonképpen ez azt az időt jelenti, amikor a legaktívabban tudsz koncentrálni, teljesíteni egy számodra kedves feladatot. Figyeljete magatokra ilyen téren is, hiszen ha ezt beazonosítjátok, hatékonyan tölthetitek az időt olyan dolgokkal, amelyből csupa jó eredmények szülehetnek, és egyben megtapasztalhatjátok egy tevékenységgel kapcsolatosan a fejlődés örömét is.

Feladatok

1. „Ekkor elrendelte a király, hogy hívják össze a másosokat, az igézőket, a varázslókat és a csillagjósokat, hogy mondják meg, mit álmódott a király.” (Dán 2,2) Keresd ki a betűhalmazból azt a négy szereplőt, akiket összehívott a király. A betűhalmazban a következőképpen találod meg őket: **mágus, igéző, varázsló, csillagjós**.

C	S	I	L	L	A	G	J	Ó	S
V	M	K	E	O	W	Á	T	N	R
A	O	Á	T	C	I	Q	I	K	O
T	L	I	G	É	Z	Ő	Y	H	P
E	B	E	M	U	Ú	K	Á	Ú	L
F	A	J	O	I	S	Ü	E	I	Ű
V	A	R	Á	Z	S	L	Ó	H	Q

2. Olvasd fel hangosan az alábbi részt a Bibliából, amely az első feladathoz kapcsolódik. Ha kíváncsi vagy az egész történetre, Dániel könyvében megtalálod!

„Ezt mondta Dániel: Legyen áldott Isten neve örökkön-örökké; övé a bölcsesség és a hatalom! Ő szabja meg a különböző idöket és alkalmakat. Királyokat taszít el, és királyokat támaszt. Ő ad bölcsességet a bölcseknek és tudományt a nagy tudósoknak. Ő tárja fel a mélyen elrejtett titkokat; tudja, mi van a sötét-ségben, és nála lakik a világosság. Magasztallak és dicsőítelek téged, atyáim Istene, mert bölcses-séget és erőt adtál nekem, és most tudtul adtad, amit kértünk tőled, tudtul adtad nekünk a király dolgát.”
(Dán 2,20–23)

3. Készíts egy képeslapot, és lepj meg egy számodra kedves személyt! Az alábbi elemek közül kedvedre válogathatsz. Vágd ki, ragaszd, színezd, és írd mellé szép gondolatokat!

Ukrajnai menekültek segélyezése

A nyolcadik segélyszállítmány átadása Beregszászon

Generátor a mikolajivi kórháznak

Tanulás közben Kolozsváron

Beregszászi pékségben

Ukrajnai menekült kisiskolások Kolozsváron

A kilencedik kárpátaljai segélyszállítmány átadása

Fotó: Gondviselés Segélyszervezet, Kiss Olivér. Cikkünk a 21. oldalon.

Bagosi Ilona ny. tanár (Szatmárnémeti), **Balácsi Dénes** ny. tanár (Székelyszentlélek), **Bálint Róbert Zoltán** lelkész (Mészkö), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Hans Bruno Fröhlich** evangélikus lelkész (Segesvár), **Koppándi Zoltán Attila** lelkész (Komjátság), **Kotecz József** ny. lelkész (Barót), **Liker Henrietta**, a Székelykeresztúri Unitárius Egyház kör ifjúsági lelkésze (Székelykeresztúr), **Lőrinczi Alpár** hatodévet végzett lelkészjelölt (Csekefalva), **Magyari Zita Emese** ifjúsági és egyetemi lelkész (Kolozsvár), **Nagy-Bodó Tibor** rádiós műsorszerkesztő (Marosvásárhely), **Sipos Mónika Rebeka** kórházlelkész (Székelyudvarhely), **Szombatfalvi Csongor** lelkész (Désfalva)